Lunds universitet
Språk- och litteratur centrum

RYSK02
VT16
Handledare: Anna Osipova
Anastasia Karlsson

Informationsmönster vid bildbeskrivning

En jämförelse mellan svensk- och ryskspråkiga i fråga om Tema-Rema, Areas of Interest och semantiskt mönster

Åsa Sand

Abstract

The field of linguistic relativity has its origin in the thoughts of the German philosopher Humboldt. He considered the language to be the formative organ of thought, the thought becomes externalized through sound in speech and thus perceptible to the senses. Thought and language are therefore one and inseparable from each other. Other prominent names in the field of linguistic relativity are Sapir and Whorf, who were of the opinion, that thoughts are fit into certain linguistic forms that are learned as a child. The language does not affect what you see but what you put your attention to.
The object of this study was to investigate if there are differences in the way Russian and Swedish people describe some pieces of art according to Theme-Rheme structure, Areas of Interest and semantic structuring. Theme designates what is known and Rheme new information to be emphasized. Seven Russian people and seven Swedish people were asked to make a rather short description of four pictures. Similarities as well as differences in Theme-Rheme structure were found. When some information is of special importance Russians put it late in the sentence. When describing a picture they were more likely to first write about the surroundings and then the persons in the Rema (stressed) part. In Swedish language you point out the important thing or person in a more direct way f. ex. by presentation (det är en flicka i rummet). Differences were also found regarding Areas of Interest. The Russians have a tendency to attend more to older people and children than the Swedes who do the opposite. The Swedes seem to attend to men before women and they attend more to servants than the Russians. When analysing the semantic structure, the descriptions were found to have similar conceptual hierarchy. Differences were found in the beginning of the descriptions. The Russians tend to begin with a heading or describing the environment while the Swedish tend to start with pointing out the persons. The Russians describe emotional expression to a higher degree than the Swedish. The differences found in the study may be associated with eastern and western ways of viewing as well as cultural values.

Nyckelord: Språklig relativitetsteori, tema-rema, lingvistik, Areas of Interest, semantik.

Antal ord:
14399

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Inledning…….…1

Kapitel 2 Syfte och metod……..…..…….. 2

2.1 Syftet med undersökningen……...……... 2

2.2 Metod……2

Kapitel 3 Lingvistisk relativitetsteori……..... 4

3.1 Språklig relativitet – ursprungliga teorier……..… 4

3.2 Språklig relativitet – nyare teorier……..…5

Kapitel 4 Tema-Rema-struktur,………… 7

4.1 Allmänt om Tema-Rema-struktur…….…….…….. 7

4.2 Ordföljd och kontext ……..……..8

2.1 Tema-Rema i svenskan……... 8

2.2 Tema-Rema i ryskan…….…….....9

Kapitel 5 Areas of Interest och semantisk analys

5.1 Areas of Interest ……. 12

5.2 Semantisk analys …… 12

Kapitel 6 Resultat…….. 12

6.1 Analys 1 Tema-Rema konstruktion…….. 12

6.2 Analys 2 Inledande fraser……..…….…... 18

6.3 Analys 3 Areas of Interest …….…… .19

6.4 Analys 4 Semantisk analys……...24

Kapitel 7 Sammanfattning av analyserna och diskussion……. .27

Referenser ……32

Bilaga 1. …….…..34

Bilaga 2 ……... 47

Bilaga 3……..50

1 Inledning

Denna studie är en jämförande studie mellan det ryska och svenska språket i fråga om informationsstruktur. Dels analyseras skillnader i informationsstruktur utifrån teorier om tema-rema, dels utifrån Areas of Interest och analys av semantiskt mönster. Eventuella kulturella skillnader undersöks också och då med hjälp av Areas of Interest och semantiskt mönster.

Företrädare för språklig relativitetsteori hävdar att språket formar tankemönster och därigenom vår upplevelse av omvärlden. De menar också att varje språk har sin egen karakteristiska struktur och att denna har ett inflytande på tankar och beteenden i olika utsträckning. Det svenska och det ryska språket skiljer sig bland annat åt när det gäller satsbildning och ordföljd vilket i sin tur strukturerar vår uppfattning om och beskrivning av omvärlden på olika sätt. Språket skulle då påverka vad vi uppmärksammar och i vilken ordning.

.

2 Syfte och metod

2.1 Syftet med undersökningen

Syftet med undersökningen kan formuleras med frågorna: Hur beskriver svenskspråkiga respektive ryskspråkiga personer några olika konstverk? Finns det skillnader i tema-rema i de olika språken? Min hypotes här är att man kan spåra likheter såväl som skillnader när det gäller satsbildning och hur man betonar olika inslag.

Fäster ryskspråkiga och svenskspråkiga personer uppmärksamheten på samma inslag i bildmotiven (Areas of Interest)? I vilken turordning beskrivs bildernas komponenter? Finns det skillnader mellan språkgrupperna när det gäller semantisk struktur och förekomst av känslouttryck? Tidigare forskning har visat att det finns kulturella skillnader när det gäller uppmärksamhet och perception (Nisbeth & Miyamoto, 2015). I väst tenderar man att fokusera på framträdande objekt oberoende av kontexten medan man i asiatiska språkområden är kontextberoende och har en mera holistisk uppfattning av det man ser. Min hypotes här är att de ryskspråkiga informanterna tenderar att ha drag av asiatiskt kontextberoende vid bildbeskrivning och att de svenskspråkiga är mera västligt orienterade och fokuserar på de enskilda inslagen.

Vid semantisk analys kan frågeställningen handla om begreppsnivåer och ordningsföljden dem emellan. Man kan också studera olika slags betydelsekategorier som person, typ av föremål eller miljö och också uttryck för olika slags känslor. Hypoteserna här är att de hierarkiska mönstren är likartade i de ryska och svenska beskrivningarna men att man kan finna kvalitativa skillnader när det gäller tolkning och uttryck för kulturella värderingar.

2.2 Metod

Sju svenskspråkiga och sju ryskspråkiga personer deltog i undersökningen, fem kvinnor och två män i var grupp. De svenskspråkiga representerade olika yrken såsom sjusköterska, sekreterare, kurator, läkare och personalchef. De ryskspråkiga utgjordes av föräldrar till barn som deltog i Karouselskolans ryskundervisning på söndagstid. Personerna ombads att skriva ner en kort beskrivning av fyra bilder föreställande konstverk (se Bilaga 3). Konstnärens namn eller tavlans titel angavs ej. Informanterna fick betrakta en bild i taget och skrev då ned vad den föreställde. Beskrivningarna analyserades sedan utifrån tema-rema-konstruktion (se Bilaga 1). Av speciellt intresse var att jämföra början på beskrivningarna, se vad som uppmärksammas och beskrivs först på en bild och på så sätt få ett informationsmönster (se Bilaga 2). Vid analys av Areas of Interest studerades i vilken turordning bildens olika inslag beskrevs. Analys av det semantiska mönstret har också gjorts.

Samtliga bildmotiv presenterades utan titel. Då tavlorna är målade av ryska konstnärer kan man förvänta sig en viss förförståelse som kan ha påverkat beskrivningarna. Bild 1-3 bedömdes dock vara relativt neutrala i förhållande till den specifikt ryska kulturen. Repins tavla bild 4 är däremot välkänd och visade sig även vara känd av några av de ryskspråkiga informanterna vilket kan vara en möjlig felkälla.

3 Lingvistisk relativitetsteori

3.1 Språklig relativitet – ursprungliga teorier

Hur uppfattar vi vår omvärld? Från omvärlden strömmar sinnesintrycken emot oss och bildar ett slags mönster. Men hur tänker vi på det som vi uppfattar med våra sinnen och hur kan vi kommunicera det?

Språkforskare har myntat begreppet Språklig relativitet som förknippas med Sapir-Whorf-hypotesen – världen får mening och ordning genom vårt språk, språkets klassifikationer formar vår upplevelse.

Varje språk har sin egen karakteristiska struktur för ordens betydelser och dessa karakteristika har ett inflytande på tankar och beteenden i olika utsträckning. Inom lingvistiken använder man sig av formella semantiska och pragmatiska kategorier som gör jämförelser och prediktion möjlig.

Inom området lingvistisk relativitet är Whorf (1956) en förgrundsgestalt. Han var den förste som försökte visa de faktiska motsvarigheterna mellan språkets strukturella drag och specifika tankesätt, samband mellan formella betydelsestrukturer och vanemässigt tänkande.

Jakobson (1960) beskriver språkets olika funktioner: en central referens-kognitiv funktion där man refererar till något där man använder tredje person singularis och indikativ i satserna och en icke-referentiell som uttrycker attityder och känslor. Här använder man första person, interjektioner och konditionalis. Därutöver finns också en konativ funktion som handlar om att påverka andra och få dem att agera.

Redan den tyske 1800-talsfilosofen Humboldt (1836) funderade över tanke och språk. ”Language is the formative organ of thought. Intellectual, entirely mental, entirely internal, and to some extent passing without trace, becomes through sound, externalized in speech and perceptible to the senses. Thought and language are therefore one and inseparable from each other” (Gumperz & Levinson, 1996).

Whorf (1956) utvecklade idéerna och sysslade med begreppen ”Thinking and speaking” – man passar in sina tankar inom tillgängliga lingvistiska ramar och karakteristika som handlar om begreppsbildning och som kan kodas i språkform och att man lär sig detta som barn.

Ett annat namn inom området lingvistisk relativitet är Boas (Gumperz & Levinson, 1996). Han menar att vi har en mental bild av omvärlden och att de grammatikaliska kategorierna i varje enskilt språk väljer ut stickprov från den kompletta mentala bilden. Språket bestämmer således vad som skall uppmärksammas. Upplevelserna kan sedan kommuniceras och då sker en selektiv schematisering som beror på språkets grammatiska betydelser.

Sapir (1949) har också beskrivit språkets betydelse för tankens uttryck. Varje språk har former som etablerar bestämda attityder.

3.2 Språklig relativitet – nyare teorier

När man återger iakttagelser och intryck sker ett urval av all den information man mottager. Detta urval struktureras utifrån egna erfarenheter och kulturella normer. När vi berättar väljer vi ut viss information och väljer bort annan.

När man tänker för att berätta något i tal eller skrift måste språket struktureras utifrån grammatiska regler och ordförråd. Man väljer ut vissa tankar som går att koda i språket. Barn lär sig under uppväxten speciella sätt att tänka. Olika språk skiljer sig åt t ex när det gäller rörelsesätt och riktning. Slobin (1996) har studerat hur man återger rörelsesätt och visat hur samma visuella rörelsemönster uttrycks på olika sätt inom olika språkområden. Strömqvist (2009) har studerat hur beskrivning av riktning och kroppsställningar skiljer sig åt beroende på språkområde. Det språk vi lär oss som barn bestämmer inte vad vid ser men det påverkar vad vi tittar efter

Slobin (1996) använder sig av begreppet ”Thinking for speaking” – en tanke som mobiliseras för kommunikation. Strömqvist (2009) har presenterat ett utkast till en modell för den språkliga produktionsprocessen i tal och skrift. Denna modell börjar med en orienteringsfas, sedan följer en språkligt betingad selektionsfas. Därefter kommer formuleringsfasen som styrs av grammatik och semantik och till sist en reflexionsfas.

Att formulera sig verbalt innebär en omvandling av ett globalt intryck till en endimensionell temporal sekvens. Här sker ett urval som bestäms av ordförråd, grammatiska regler, kulturella normer, underförstådda detaljer mm. När man skriver har man tid att planera och reflektera över ordval och ordföljd vilket man inte alltid har när man talar. Skriftspråket kan därför ge en tydligare bild av hur olika språk dikterar våra uttryck och hur vi kommunicerar.

En aspekt av hur olika språk dikterar kommunikation är tema-rema struktur, det vill säga regler för ordföljden med avseende på vad som är den redan kända utgångspunkten och vad som är ny information som tillkommer och vad det är som särskilt skall betonas och framhållas. Olika former för tema-rema avgör var man placerar olika satsdelar.

4 Tema-Rema struktur

4.1 Allmänt om Tema-Rema-struktur

I en beskrivande text påverkar ordföljd och grammatiska regler informationsflödet. Språket riktar vår uppmärksamhet mot olika aspekter i det vi upplever och då i en bestämd tidsföljd. Språket omvandlar ett globalt seende till en linjär struktur och påverkar därigenom hur vi uppfattar omvärlden. Ordningen skapas i selektionsfasen och tar sin form i formuleringsfasen. Det är viktigt att det nya och okända bygger på det gamla och redan kända så att man får en tematisk bindning, man får ett sammanhang genom att växla det som knyter an bakåt med det som pekar framåt, på något nytt och dittills okänt (Hellspong et al., 1997). Ett sätt att skapa sammanhang är ett samspel mellan nyckelbegreppen tema och rema. En beskrivande text inleds ofta med något helt nytt som då blir rema. Därpå styrs uppmärksamheten mot utgångspunkten, det som det tidigare talats om i en sats och detta är då temat. Därefter presenteras den nytillkomna informationen, det som sägs om det redan kända och detta är då rema, det man vill styra uppmärksamheten mot. Man får då en ordföljd som kallas tema-rema-principen. Ofta finns subjektet i tema och står till vänster i satsen och rema står till höger, rema är det som betonas. Ett tema kan ha flera rema och då kallas denna form Temaupprepning. Ett annat mönster är Temaprogression där rema blir tema i nästa sats.

Tema – rema konstruktioner kan se olika ut i olika språk. Språkets ordföljds-regler kan t ex komma i konflikt med och påverka tema-rema. Lötscher (1992) har studerat hur tema – rema konstruktioner ter sig i engelskan, tyskan och ryskan. Han fann att i ryskan med dess relativt fria ordföljd förekommer mycket få begränsningar när det gäller att tillämpa reglerna för tema-rema. I engelskan däremot kan tema-rema komma i konflikt med ordföljdsreglerna i språket. Så är fallet också i svenskan där ordföljden kan vara omvänd.

4.2 Ordföljd och kontext

I en stilistiskt neutral text kan man finna vänsterkontext. Det i texten föregående dikterar utformningen av nästa sats som uttrycker en fortsättning, precisering eller utveckling. I kedjekonstruktioner blir rema i en sats tema i nästa. I fall med högerkontext får man gå bakåt till föregående sats för att finna vilken satsdel som kan vara Tema. Fundamentet är ord som finns i första position, dvs. före första verbet. En mening som har de flesta orden i fundamentet kallas vänstertung. En mening som har de flesta orden efter finita verbet kallas högertung. Vad gäller svenska byråkratiska texter är meningarna ofta vänstertunga medan annonser brukar vara skrivna med högertunga meningar. Vid beskrivning är textformen i regel additiv, dvs. är uppbyggd av tillägg. En berättande text är i stället temporal och beskriver ett skeende.

Kontexten är i sin helhet beroende av tema-rema konstruktioner i närliggande satser. Tema-rema kan vara successiv: T1 – R1 → T2 – R2 → T3 – R3 där rema i första satsen blir Tema i nästa. En annan följd är den parallella där samma tema har flera olika rema:

T

↓ ↓ ↓ ↓

T – R1 → T – R2 → T – R3 → T – R4

Formen kan också vara blandad.

4.3 Tema-Rema-konstruktion i svenskan.

I svenskan kan man inte helt rätta ordföljden efter tema-rema. Det finita verbet måste finnas på plats 2 i satsen vilket är satsdelsplats nummer 2. Om satsen inleds med något annat än subjektet måste platsen för detta ändras och subjektet placeras då efter det finita verbet enligt V2-regeln där V står för det finita verbet och 2 för satsdelsplats 2. (Rehnqvist & Svensson, 2014).

I svenskan inleder man oftast satser med ett subjekt som då blir temat. Rema är det vi betonar och är vanligtvis inte ett subjekt utan kan vara ett verb. Rema kan också vara ett adverb och det kommer då

senare i satsen, efter det finita verbet. Men i svenskan är det också vanligt att satser inleds med ”det” som är ett expletivt subjekt, även kallat platshållarsubjekt (det bor, det händer m fl.). Detta är ett vanligt sätt att placera det som skall betonas senare i satsen. Det finns en tendens att inleda satser med ett element med lågt informationsvärde och placera det man lägger fokus på, dvs. rema, senare i satsen. I fundamentet placeras tema eller ett ”det” som ju inte har något eget informationsvärde utan mer av en sammanhållande funktion (Bohnacker & Rosén, 2007).

Detta innebär alltså att motsvarigheten till tema-rema kan uttryckas med andra medel. Ett sätt är genom presentering: det finns osv. Ett annat sätt är utbrytning: Det är X (rema) som Y:ar (tema, det kända). Ett tredje sätt är passivisering och man kan därutöver ha en konstruktion med uteblivet subjekt (Hellspong et al., 1997, 87).

4.4 Tema-Rema i ryskan

I ryskan är tema-rema ordningen väsentlig när det gäller att fästa läsarens uppmärksamhet mot det som är nytt och som skall betonas. I talspråket kan man med hjälp av betoningen markera det man vill framhålla och då är ordföljden inte så betydelsefull. I skriftspråket ger tema-rema-ordningen struktur åt utsagan och det man vill betona placeras i rema och blir således tydligt. Man särskiljer sex olika slag av tema-rema-konstruktioner som var och en på sitt sätt underlättar förståelsen av det skrivna (Крылова & Хавронина, 1976). Skillnaderna består i hur olika satsdelar placeras i satsen. Uppdelningen i kategorier skapar struktur och god överblick över de olika varianterna.

1. Den första konstruktionen omfattar satser som beskriver handlingar, tillstånd och kännetecken hos en känd person, ett känt föremål eller en händelse. Sådana satser konstrueras enligt schemat subjekt – tema // predikat – rema. Ordföljden är här subjekt – predikat. Satsen svarar på frågan Vad gör (gjorde, skall göra) den kända personen? Exempel på denna konstruktion är t ex *Всё // изменилось. Болезнь // проходит”* (*Allt // förändrades. Smärtan // försvinner*) Temat kan utgöras av mer än ett subjekt och rema kan bestå av mer än ett predikat. Också kännetecken kan vara predikat och svara på frågorna Hur? På vilket sätt? Det finns också en stilistisk variant där tema-rema är omvänd, men då markeras rema genom en tydlig betoning.

2. Den andra konstruktionen omfattar utsagor som syftar till att göra känt vem eller vad som är agent beträffande en känd handling eller bärare av en känd egenskap. Här är predikat – tema // subjekt – rema. Uttalanden av detta slag svarar på frågorna ”Vem gjorde det här?” När det gäller mer abstrakta företeelser svarar satserna på frågor som t ex *”Что вас интересует? Интересуют // результаты.” (”Vad intresserar er? Det är resultaten som intresserar mig”).* Också här finns en stilistisk variant med omvänd ordföljd där rema framgår av betoningen.
3. Den tredje konstruktionen inbegriper satser som syftar till att beskriva hur en tilldragelse sker under kända omständigheter. I samband med ett givet tillstånd som utgör determinanten (adverbialet) händer någonting. Här blir schemat determinant – tema // predikat och subjekt – rema. Rema informerar om händelser, fakta och fenomen. Uttalande av detta slag svarar på frågorna ”Vad är det som händer vid en given tidpunkt?”, ”Vad är det som händer vid en viss plats? Under givna betingelser?” Exempel på denna form är *”На небе // зажглись звёзды”, (” På himlen tändes stjärnorna”).* Det finns en lång rad adverbialdeterminanter i det ryska språket. Nämnas kan plats- och tidsadverbial, sätts- och orsaksadverbial, jämförelser och begränsningar. Man placerar oftast tids- och rumsadverbial först i satsen. Determinanter kan inte endast vara adverbial utan också vara föremål med en eller annan relation till det som avhandlas i satsen. Då determinanten är utgångspunkten i meddelandet är den placerad först i satsen. Ordningsföljden för determinanterna är temporala – lokala – orsaksrelaterade och till sist de avsiktsrelaterade. I en sammanhängande text placeras determinanterna utifrån hur beroende de är av sammanhanget och situationen. Ett av omständighetsorden kan ha ett närmre samband med det föregående uttalandet och då skall det ligga först i satsen. Det som också är viktigt i konstruktion typ tre är att predikatet kommer före subjektet. Också här finns en stilistisk variant där tema-rema är omvänd men där rema utmärks genom betoning.
4. Den fjärde ordföljdskonstruktionen utmärker satser vars syfte är att förmedla vad någon eller något gör under vissa omständigheter. Med andra ord – vad händer med en viss person eller ett visst föremål vid givna eller kända villkor. Temat är invecklat eller komplext, den agerande personen eller den eller det som är i ett tillstånd ges ett kännetecken. Rema står för en handling som utförs av en känd person under givna omständigheter, eller ett tillstånd som en rör en person eller ett föremål. Determinant+subjekt – tema // predikat – rema. Dessa satser svarar på frågorna: ”Vad gör denna kända person under givna omständigheter?”, ”Vad händer med det kända föremålet vid en viss tidpunkt?” eller ”Hurudant var föremålet under givna villkor?”. Det förutsätts att personen eller föremålet i fråga redan är kända av läsaren. *”Что произошло с*

рекой во время дождей? Во время дождей река // разлилась. (”Vad hände med floden under regnet? Under regnet svämmade den över.”)

5. Den femte ordföljdkonstruktionen är karakteristisk för satser där syftet är att för olika tilldragelser precisera vissa fakta, att peka ut plats, tidpunkt, orsak, sättet som utmärker dem mm. Utgångspunkten är information avseende kända fakta och händelser. Temat består av subjekt och predikat och i rema finns determinanten som preciserar denna information. Subjekt + predikat – tema // determinant – rema. Sådana uttalanden svarar på frågor som inleds med frågeorden var?, när?, hur mycket?, varför?, hur?, i vilket syfte?, till vem?, för vad?, med vem?, om vad? mm. Exempel på denna form är ”*Для чего нужна кардиограмма? Кардиограмма нужна // для уточнения диагноза*” (*För vad behövs EKG? EKG behövs för att precisera diagnosen*). Förutom subjekt och predikat kan tema också innehålla adverbial-determinanter som då finns i satsens början. En annan komponent kan emellertid också placeras först om den har en starkare anknytning till föregående kontext.
6. Den sjätte ordföljdskonstruktionen förekommer i satser där man konstaterar fakta eller en händelse som en helhet. Man får då schemat: Noll-tema // predikat + subjekt – rema. Någon utgångspunkt är här inte känd, Tema är överflödigt. Exempel på denna form är ”*Наступила весна*” (”Det blev vår”). Ordföljden kan också vara omvänd, då i början av en sats som i exemplet *Дождь пошёл (Det började regna*). Ett adverbial som bildar en helhet med predikatet kan finnas med. Frågor som besvaras i denna typ av satser är: ”Vad händer?”, ”Vad skall ske?” o dyl. Verben är intransitiva eller i form av opersonliga konstruktioner.

I talad ryska kan man ofta finna rema-tema följd, det vill säga tvärtemot reglerna för skriven ryska.

5 Areas of Interest och semantiskt mönster

5.1 Areas of Interest

Areas of Interest är ett begrepp som bland annat används inom forskning rörande visuell perception (Hedberg, 2000). När man betraktar en bild scannar man av det visuella fältet med saccadiska ögonrörelser. De olika fixeringspunkterna benämns just ”Areas of Interest”. När man undersöker hur vi språkligt återger tankar om bilder kan man också använda sig av metoden Areas of Interest (Holsanova, 1999, 29). Denna metod innebär inom lingvistiken att olika delar och aspekter på bilden väjs ut och uppmärksammas och detta görs i en viss ordning. Denna komplexa information skall sedan omvandlas till en verbal och linjär form. Vad lägger man märke till och i vilken ordning? Hur struktureras den språkliga framställningen? Turordningen ger olika tyngd åt bildens komponenter och är då bidragande till hur vi uppfattar och värderar omvärlden, således ett utslag av språkets betydelse för hur synintrycken förmedlas. Tema-rema-strukturerna i ryskan bestämmer å andra sidan informationsstrukturen på satsnivå där det som skall betonas läggs senare i satsen.

5.2 Semantisk analys

Tema-rema-konstruktioner bestämmer hur satser kommuniceras genom ordföljden. Vid analys av Areas of Interest studeras hur man kognitivt strukturerar och förmedlar en beskrivning vilket kan skilja sig åt inom olika kulturer. Vid en semantisk analys bedömer man kvalitativa aspekter som kan vara av olika slag. Man kan studera begreppsnivån på olika inslag i beskrivningar. Man skiljer mellan basnivå (t ex fågel), överordnad nivå (t ex djur) och underordnad nivå (t ex sparv). Ordningsföljden mellan nivåerna kan vara av hierarkisk natur, dvs. att man går från en högre

begreppsnivå till en allt mer specifik (arbeta – kratta), delar upp i beståndsdelar (sådd – så, vattna) eller gör en kvantitativ uppräkning (Holsanova, 1999). Innehållet i beskrivningarna kan också klassificeras utifrån olika kvalitativa kategorier som tid, personer, föremål, miljö, etc. Man kan här studera innehållsmässiga aspekter som eempelvis grad av objektivitet och uttryck för olika känslor. Olika språkområden skiljer sig till exempel åt när det gäller att uttrycka kvalitativa aspekter av rörelser vilket har studerats av företrädare för senare teorier inom området språklig relativitet (Slobin, 1996).

6 Resultat

6.1 Analys 1 Tema-Rema konstruktion

Bildbeskrivningar på ryska och svenska med tema-rema analys.

Samtliga deltagares bildbeskrivningar presenteras i bilaga 1. Där ingår också analys av tema-rema i dess olika former i såväl de ryskspråkiga som de svenskspråkiga informanternas beskrivningar.

I diagram 1 och 2 presenteras omfattningen av olika tema-rema konstruktioner i de ryska respektive svenska beskrivningarna. Kategorierna i ryskan och svenskan skiljer sig åt men sammanfaller delvis till sin struktur. Tabell 1 visar en sammanställning av tema-rema som förkommer i båda språkgrupperna.

S – Subjekt
P – Predikat
Det – Determinant (adverbial, beskriver när, var, hur osv.)
Ref – ny referent inleds i predikatdelen (t ex spelar dragspel)
Det cop – Expletivt subjekt, ”det finns, det sitter” etc (har inget med Determinant att göra).

Diagram 1 Tema-Rema konstruktioner hos ryskspråkiga (syntaxanalys)

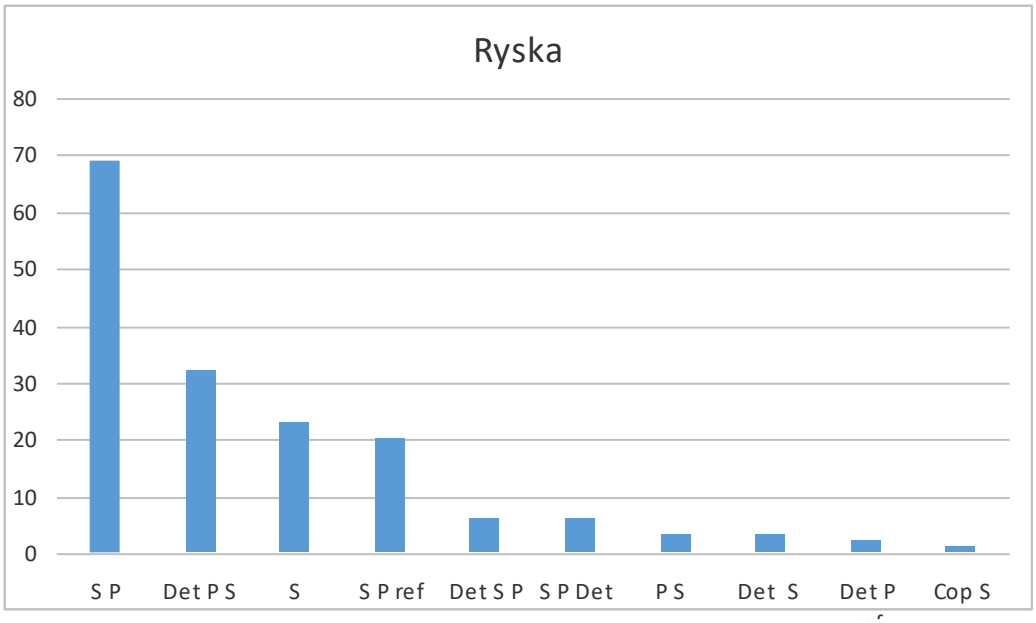

Diagram 2 Tema-Rema konstruktioner hos svenskspråkiga (syntaxanalys)

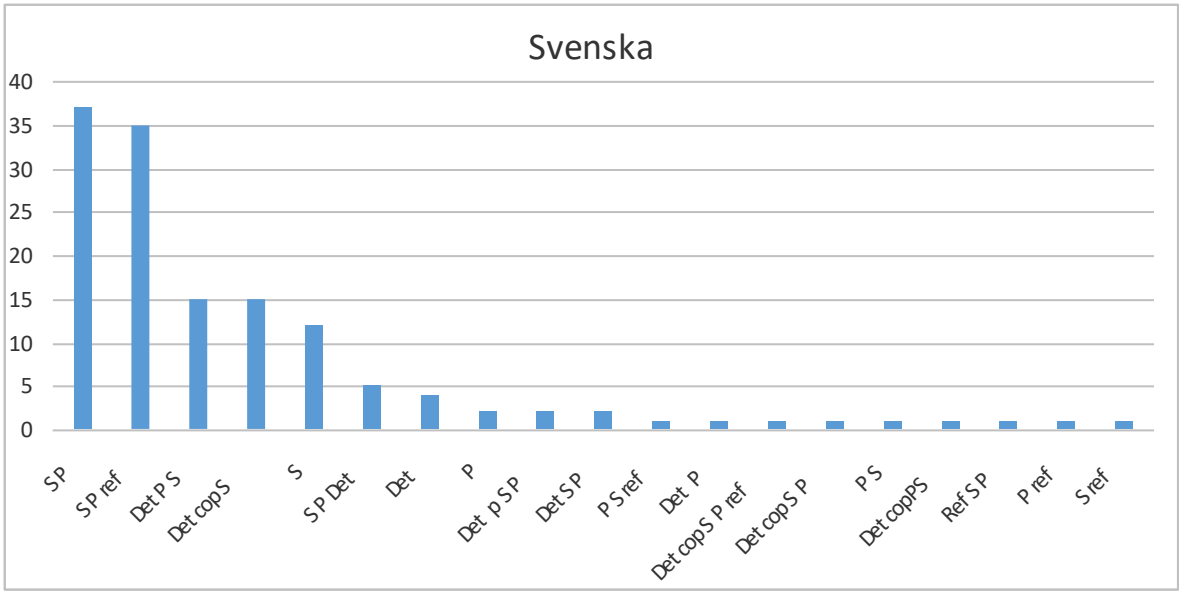

Tabell 1 Förekomst av Tema-Rema varianter som förekommer i båda språkgrupperna.

Tema-Rema	S P	Det P S	S	S P ref	Det S P	S P Det	P S	Det P
Ryska	69	32	23	20	6	6	3	2
Svenska	37	15	12	5	2	5	1	1

Den dominerande formen av tema-rema i såväl de ryska som de svenska beskrivningarna är mönstret subjekt – predikat (med eller utan referent), det vill säga S-P eller S-Pref som utgör kategori 1 i Krylovas och Charovninas klassificering. Här beskrivs handlingar, tillstånd och kännetecken hos en känd person, föremål eller händelse som svar på frågan **Vad** gör den kända personen? Exempel härpå är ”И стар и мал (subjekt) // рады танцевать (predikat), ”Farfar och den lille pojken (subjekt) dansar (predikat).

I de ryska beskrivningarna är jämförelsevis fler predikat sammansatta med referenter.

Kategori 2 handlar om **vem** eller vad som är agent eller bärare av en egenskap och har formen predikat – subjekt (P-S). Denna form förekommer endast i enstaka fall som i exemplet ”Кажется, что больше всех рады гостю (predikat) // дети (subjekt)”. I de ryska beskrivningarna finns den främst i inledningen och kan då närmast betecknas som tillhörande gruppen 0-tema. I de svenska beskrivningarna förekommer denna form endast en gång (”Sitter en pojke och spelar på sitt bälgaspel”).

Kategori 3 handlar om **hur** en tilldragelse sker, determinant (tema) – predikat och subjekt (rema), Det – P+S. Denna form är vanligt förekommande både i ryskan och svenskan. Ett exempel på denna form är satsen ”На лавочке у фонаря (determinant) сидит (predikat) пара представителей рабочего класса (subjekt)”. Ett svenskt exempel är ” Framför huset (determinant) // går (predikat) en yngre kvinna i en vacker klänning (subjekt)” men ordföljden bestäms här även av V2-regeln vilket kan förklara att denna form ofta förekommer i de svenska beskrivningarna.

Kategori 4 är en konstruktion som förmedlar **vad någon gör** under vissa omständigheter, formen är determinat+subjekt (tema) // predikat (rema), Det+S – P. Denna variant förekommer endast enstaka gånger i de ryska beskrivningarna, t.ex. i satsen ” А пока (determinant) они (subjekt) // вот-вот пустятся в пляс (predikat). Även i de svenska beskrivningarna förekommer denna form endast i enstaka fall som t.ex. Troligen (determinant) försöker mannen (subjekt) // muntra upp situationen med att spela på sitt dragspel (predikat).

Kategori 5 är en konstruktion där Rema pekar ut plats, tidpunkt mm. som är utmärkande för händelsen. Satserna ger upplysning om **när, var, hur** mm. Formen är subjekt och predikat (Rema) och determinant (Rema), dvs. S+P – Det. Formen är sparsamt förekommande men finns i båda språkgrupperna, ex.” Но никого (subjekt) не видно (predikat) в дверях (determinant)” och ”en dysterhet (subjekt) vilar (predikat) över hela bilden (determinant)”.

Kategori 6 finns i satser där man endast konstaterar fakta som är ny information, ett svar på frågan **Vad händer?** Här finns alltså endast Rema och kategorin benämns 0-tema. Beskrivningarna inleds nästan genomgående med denna form hos de ryskspråkiga, ”Знойный полдень в самый разгар лета”. Motsvarande form i de svenska beskrivningarna är presentering som i exemplet ”Ett vackert hus i en trädgård”.

En specifik svensk satsform är Det-satser (det finns, det är, det verkar som osv.). I beskrivningarna står de för en vidareutveckling, pekar framåt, ex. ”Det är ett äldre hus med en stentrappa”. Man finner ett fall av liknande konstruktion i de ryska beskrivningarna – ”Это дворянская образованная семья с прислугой дворцовым людом”. Oböjt **Это** motsvarar svenskans ”det är”. Detta это hänvisar vanligen tillbaka på något tidigare nämnt eller känt men kan också peka framåt och motsvarar då svenskans s.k. emfatiska omskrivning, dvs. ”Det är …. som …” (Wikland, 1987). Det-satserna i de svenska

beskrivningarna är dock inte av emfatisk natur utan mera av ett rent konstaterande slag, det efterföljande emfatiska ”som” finns inte med.

6.1.1 Reflexioner kring tema-rema-konstruktioner i ryskan och svenskan

I de svenska beskrivningarna finns några konstruktioner som man inte finner i de ryska beskrivningarna. Framför allt handlar det om ofullständiga satser som är mer av telegramstil, t ex. ”Småkyligt”, ”Fattiga”, ”Början på 1900-talet”. Detta kan eventuellt ha sin grund i att de ryska informanterna i flertalet fall har ett mera utförligt sätt när det gäller att uttrycka sig skriftligt än de svenska som generellt är mer återhållsamma. Konstruktionen är ju möjlig och vanlig i ryskan som inte kräver fullständiga satser.

Meningsbyggnad och ordföljd i svenska språket gör det ofta svårt att bestämma vad som är tema och redan känt, eftersom detta inte alltid kommer före rema som det gör i ryskan i de flesta fall. Opersonliga konstruktioner används ofta så som det finns…, det sitter en., det syns… Ordföljden styrs ju av syntaxen som då blir av enbart rema-karaktär och det är svårt att tillämpa tema-rema konstruktion i dessa fall. I ryskan är opersonliga konstruktioner mycket vanliga. Det kan då t ex. handla om naturföreteelser, fysiska tillstånd, yttre krafters påverkan mm. I de ryska bildbeskrivningarna finner man inte dessa konstruktioner, man kan anta att de är vanligare i en berättande text.

I svenskan tillämpas också passiv form som en variant av tema-rema. Några exempel på detta finns i beskrivningarna, t. ex ”I bakgrunden ses en man” och ”En man leds in till herrskapsfrun”. Ordföljden är ofta omvänd enligt V2-regeln. Man finner många exempel där ett adverbial inleder satsen, t. ex ”In stiger en man”, ”I ett rum sitter två barn”, ”Framför huset går en yngre kvinna”.

Samma syntaktiska konstruktion kan uppvisa olika tema-rema indelning vilket kan ses i följande exempel: Det – S+P (”В деревенской мастерской (determinant) // маленькая девочка (subjekt) лихо выплясывает (predikat”) kontra Det+S – P (”А пока (determinant) они (subjekt) вот-вот // пустятся в пляс (predikat”). Informationsflödet får här bestämma var gränsen mellan tema och rema går. I det första exemplet har satsens inledning ett större informationsvärde än i den andra.

.

6.2 Analys 2 Inledande fraser

Tema-rema-mönster lägger särskild vikt vid ny information som läggs till det redan kända. Men av intresse är också att studera beskrivningarnas utgångspunkt, det vill säga hur olika aspekter av bildmotiven presenteras i beskrivningarnas inledningsfas och vad som sedan följer. Olika strategier kan följas när det gäller överordnad kontext i förhållande till porträtterade individer. Beskrivningarnas inledande fraser presenteras i Bilaga 2 och sammanställningen i tabell 2

Tabell 2. *Berättelser som inleds med tonvikt på person (P) eller tonvikt på miljö (M).*

Informant	Bild 1 Ryska	Bild 1 Svenska	Bild 2 Ryska	Bild 2 Svenska	Bild 3 Ryska	Bild 3 Svenska	Bild 4 Ryska	Bild 4 Svenska
1 Kv	P	P	M	P	P	P	M	P
2 Kv	M	P	M	M	M	P	P	P
3 Kv	M	P	M	P	M	M	M	P
4 Kv	M	P	M	P	M	P	P	P
5 Kv	M	P	M	P	M	P	M	M
6 Man	M	P	M	P	M	P	P	P
7 Man	M	P	M	P	M	M	M	M
Totalt	1 P 6 M	7 P	7 M	6 P 1 M	1 P 6 M	5 P 2 M	3 P 4 M	5 P 2 M

I beskrivningarna på ryska får man i flertalet fall en information om tidsepok, miljö eller omgivning innan uppmärksamheten riktas mot personerna på bilden. I beskrivningarna på svenska riktas uppmärksamheten i flertalet fall inledningsvis mot personerna på bilden.

I ryska språket dikterar reglerna för ordföljden att adverbialen sätts före subjekt och predikat förutsatt att de inte skall betonas och framhållas speciellt. Läsarens/åhörarens uppmärksamhet riktas på så sätt först åt olika omständigheter runt det befintliga subjektet. I svenska språket inleder man vanligtvis med att först rikta uppmärksamheten mot subjektet genom ett enkelt konstaterande eller som exempelvis genom presentering (det är…, det finns…). De båda språkens ordföljdsregler påverkar alltså i vilken ordning uppmärksamheten inledningsvis riktas mot omvärld respektive personerna det handlar om. Språket kan alltså styra tankebanorna i olika riktningar.

6.3 Analys 3 Areas of Interest

Siffrorna i tabell 3-10 redovisar de Areas of Interest som förekommer mest frekvent. De Areas of Interest som endast förekommer enstaka gång har inte redovisats. Siffrorna anger i vilken ordning respektive Area of Interest är placerad i de olika beskrivningarna

6.3.1 **Bild 1**

Tabell 3 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 1. Svenskspråkiga informanter.*

Informant	Par	Man	Kvinna	Bylte/Barn	Dragspel	Bänk
1 Kv		1	3		2	4
2 Kv		1	3		2	
3 Kv	1				3	2
4 Kv	1	3	5	6	4	2
5 Kv	1					2
6 Man	1	3	5	6	4	2
7 Man		1	2		4	3

Personerna beskrivs först som ett par i 4/7 fall. När personerna beskrivs separat anges mannen genomgående före kvinnan. Byltet/barnet anges endast i 2/7 fall.

Tabell 4 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 1. Ryskspråkiga informanter.*

Informant	Par	Man	Kvinna	Bylte/Barn	Dragspel	Bänk
1 Kv	1	5	2	3	4	
2 Kv	1	2	3	5	4	
3 Kv	1	3	5	6	4	2
4 Kv	1	4	6	2	5	3
5 Kv		1	2		4	3
6 Man	2	3			4	1
7 Man	1	4	3		5	2

Personerna beskrivs först som ett par i 6/7 fall. När personerna beskrivs separat anges mannen före kvinnan i 3/6 fall. Byltet/barnet anges i 4/7 fall.

6.3.2 **Bild 2**

Tabell 5 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 2. Svenskspråkiga informanter*

Informant	Hus	Trädgård Grönska	Äldre dam	Yngre dam	Käpp
1 Kv	4	5	2	1	3
2 Kv	1	2	4	3	5
3 Kv	4	3	2	1	
4 Kv	3	4	1	2	
5 Kv	2		1	3	
6 Man		3	2	1	
7 Man	5	4	2	1	

I sex av beskrivningarna anges någon av personerna före hus och trädgård. Den yngre damen nämns före den äldre i 5/7 fall.

Tabell 6 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 2. Ryskspråkiga informanter.*

Informant	Hus	Trädgård Grönska	Äldre dam	Yngre dam	Käpp
1 Kv	1	2	3	4	
2 Kv	1	4	2	3	
3 Kv	5	4	1	3	2
4 Kv	1	2	4	3	5
5 Kv	1		3	2	4
6 Man	1	2	3	4	
7 Man	1	3	2	4	

Sex av beskrivningarna inleds med att nämna huset. Den äldre damen nämns före den yngre i 5/7 fall.

6.3.3 **Bild 3**

Tabell 7 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 3. Svenskspråkiga informanter.*

Informant	Äldre man	Pojke	Barn	Dragspel	Spån/Verktyg
1 Kv	4	1	3	2	5
2 Kv	1	3	2	4	
3 Kv	1	1	1		
4 Kv	3	1	4	2	
5 Kv	2	1	3	1	
6 Man	1	2	3		
7 Man	4	1	3	2	

Tabell 8 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 3. Ryskspråkiga informanter.*

Informant	Äldre man	Pojke	Barn	Dragspel	Spån/Verktyg
1 Kv	1	2	3		
2 Kv	2	1	1		
3 Kv	3	1	4	2	5
4 Kv	4	2	1	3	5
5 Kv	3	1	4	2	
6 Man	1 - 3	1 - 4	1 - 5	2	
7 Man	3	1	4	2	

Hos såväl de svenskspråkiga som de ryskspråkiga beskrivs i flertalet fall pojken med dragspelet först, sedan följer den äldre mannen och det lilla barnet tenderar att anges sist.

6.3.4 **Bild 4**

Tabell 9 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 4. Svenskspråkiga informanter.*

Informant	Man	Fru	Pojke	Liten flicka	Äldre flicka	Tjänste-kvinna
1 Kv	1	3	5	4	6	2
2 Kv	3	1	2	2	2	4
3 Kv	1	2 - 3				2
4 Kv	4	3	1	1	2	5
5 Kv	3	2				1
6 Man	1	2				
7 Man	2	3	3	4	3	1

Mannen ange först i 3/7 fall, i övrigt förekommer såväl frun som de yngre barnen och tjänstekvinnan som först beskrivna person. Barnen anges i 4/7 fall medan tjänstekvinnan anges i 6/7 fall.

Tabell 10 *Ordningsföljd avseende Areas of Interest, bild 4. Ryskspråkiga informanter.*

Informant	Man	Fru	Pojke	Liten flicka	Äldre flicka	Tjänste-kvinna
1 Kv	1	2	2	2	2	
2 Kv	2	1	4	4	5	3
3 Kv	3	1	2	2	2	
4 Kv	1	5	2	2	3	4
5 Kv	1	5	2	3		4
6 Man	1	2	2	2	2	
7 Man	1	2	3	4		

Mannen anges först i 5/7 fall och frun i 2/7 fall. De båda yngre barnen anges i samtliga fall och den äldre flickan i 5/7 fall medan tjänstekvinnan endast anges i 3/7 fall.

Repins tavla bild 4 är välkänd och även känd av några av de ryskspråkiga informanterna. Tolkningen synes här ha påverkats men inte beskrivningens struktur.

6.3.5 **Resultatsammanställning, bild 1-4**

Bild 1

De ryskspråkiga visar en något starkare tendens att beskriva personerna som ett par och anger byltet/barnet i fler fall. De svenskspråkiga anger genomgående mannen före kvinnan medan de ryskspråkiga anger mannen först lika många gånger som kvinnan först.

Bild 2

De ryskspråkiga inleder i flertalet fall med att ange huset medan de svenskspråkiga som regel anger någon av personerna först. De ryskspråkiga tenderar att först beskriva den äldre damen medan de svenskspråkiga beskriver den yngre.

Bild 3

Hos såväl de svenskspråkiga som de ryskspråkiga beskrivs i flertalet fall pojken med dragspelet först, sedan följer den äldre mannen och det lilla barnet tenderar att komma sist.

Bild 4

De ryskspråkiga tenderar att ange mannen först och sedan de yngre barnen medan frun har en mera undanskymd plats. Tjänstekvinnan nämns endast i några fall. De svenskspråkiga anger inte mannen först i lika många fall och frun anges i några fall först. Barnen kommenteras dock i mindre grad hos de svenskspråkiga medan tjänstekvinnan oftare anges här.

6.4 Analys 4 Semantisk analys

Vid analysen av Area of Interest har ordningsföljden avseende personer, föremål och miljö studerats. Vid den semantiska analysen ligger fokus dels på den hierarkiska ordningsföljden mellan överordnade begrepp och basbegrepp och dels på kvalitativa aspekter såsom tid och rum, beskrivning av personer och miljö, förekomst av känslouttryck mm.

6.4.1 **Bild 1**

Bild 1 Svenskspråkiga

1. Tolkning av epok utifrån gatlykta. Personer beskrivs. Årstid. Omgivande miljö.
2. Personerna beskrivs. Kvinnan beskrivs, känslouttryck. Sedan omgivande miljö. Årstid..
3. Ett par (överordnat). Tidsepok. Geografisk bestämning. Tolkning av mannen. Ruggigt (övergripande kommentar).
4. Ett par (överordnat). Personerna beskrivs.
5. Ett par (överordnat). Känslouttryck. Geografisk bestämning. Årstid.
6. Föräldrar (överordnat). Omgivning. Beskrivning av personerna.
7. Personerna som sedan beskrivs var för sig. Årstid. Stämning (övergripande kommentar).

Bild 1 Ryskspråkiga

1. Par (överordnat), omgivande miljö. Personerna beskrivs. Tolkning av sinnestillstånd.
2. Epok. Par (överordnat). Beskrivning av personerna. Tolkning av sinnesstämning. Årstid.
3. Årstid. Par (överordnat). Beskrivning av personerna. Tolkning av uttryck.
4. Höstlandskap. Par (överordnat). Beskrivning av personerna och sinnesstämning. Kommentar om omgivningen.
5. Årstid. Geografisk bestämning. Beskrivning av personerna. Tolkning av situationen och känslomässigt uttryck.
6. Årstid och epok. Par (överordnat). Beskrivning av personerna. Tolkning av känslouttryck.
7. Epok. Par (överordnat). Personernas känslouttryck.

De svenskspråkiga inleder ofta med att ange paret (hierarkiskt överordnat begrepp) och sedan följer beskrivning av personerna (basbegrepp, beståndsdelar). De ryskspråkiga anger också det överordnade begreppet ”par” innan personerna beskrivs. Den hierarkiska ordningsföljden är densamma hos de svensk- och ryskspråkiga informanterna.

De ryskspråkiga inleder oftast beskrivningen med att ange årstid och epok innan man beskriver paret och de enskilda personerna medan turordningen är den motsatta i flertalet fall hos de svenskspråkiga. Känslouttryck och sinnesstämning anges oftare av de ryskspråkiga.

6.4.2 **Bild 2**

Bild 2 Svenskspråkiga

1. Personerna. Omgivning. Kommentar om miljön.
2. Miljön. Personerna beskrivs. Kommentar om miljön.
3. Personerna. Omgivning. Tolkning av känslor. Kommentar om sinnesstämning.
4. Personerna. Omgivningen.
5. Personerna beskrivs, miljön underförstådd. Tolkning av situationen.
6. Personerna, Omgivning.
7. Personerna. Omgivning.

Bild 2 Ryskspråkiga

1. Miljö. Beskrivning av personerna.
2. Miljö. Beskrivning av personerna. Kommentar om miljön.
3. Årstid och tid på dagen. Beskrivning av personerna. Kommentarer om miljön. Avslutande kommentar.
4. Miljö. Årstid. Beskrivning av personerna.
5. Tid på dagen och årstid. Miljö. Personerna beskrivs. Egen kommentar.
6. Miljö. Beskrivning av personerna. Kommentar om miljön.
7. Miljö. Personerna. Årstid. Kommentar om bildens framtoning.

De svenskspråkiga inleder oftast med att beskriva personerna och sedan omgivande miljö medan de ryskspråkiga genomgående inleder med att ange miljö eller årstid innan man beskriver personerna.

6.4.3 **Bild 3**

Bild 3 Svenskspråkiga

1. Personerna beskrivs. Miljön.
2. Personerna beskrivs. Miljön.
3. Allmän kommentar (talesätt). Tre generationer (överordnat). Tolkning av miljön,
4. Personerna. Miljön. Beskrivning av personerna. Tolkning av känslouttryck.
5. Alternativa tolkningar. Tolkning av känslouttryck. Personer. Miljö.
6. Personerna beskrivs. Miljön.
7. Tolkning av stämningen i miljön, Beskrivning av personerna. Miljön.

Bild 3 Ryskspråkiga

1. Scensammanfattning, sinnesstämning, aktivitet, generationer. Miljön. Beskrivning av personerna.
2. Scensammanfattning. Kommentar om kompositionen. Sinnesstämning. Personerna. Egen kommentar.
3. Scensammanfattning. Beskrivning av personerna. Stämning. Miljö. Sammanfattande kommentar.
4. Scensammanfattning. Årstid. Miljö. Beskrivning av personerna. Miljön. (Verktygen får vila under danspausen).
5. Miljön. Beskrivning av pojke. Sinnesstämning. Övriga personer. Kommentar om bildens uttryck. Sammanfattande kommentar.
6. Miljön. Familj (överordnat). Beskrivning av personerna.
7. Genre. Beskrivning av personerna. Avslutande kommentar.

I dessa beskrivningar finner man enstaka exempel på överordnade begrepp nämligen generationer och familj och i de ryskspråkiga följs de av personbeskrivning (beståndsdel).
De svenskspråkiga anger i nästan samtliga fall personer före miljön medan de ryskspråkiga inleder med en övergripande scensammanfattning eller i ett fall miljön. Uttryck för känslor förekommer i de båda språkgrupperna men i klart högre grad hos de ryska.

6.4.4 **Bild 4**

Bild 4 Svenskspråkiga

1. Beskrivning av personerna. Miljön.
2. Miljön. Beskrivning av personerna.
3. Scensammanfattning. Personer. Tolkning av tidsperiod.
4. Miljö. Personer.
5. Tolkning av sinnesstämning. Personer. Egna funderingar.
6. Personer. Stämning. Känslouttryck.
7. Miljö. Personer. Känslouttryck. Familjemedlemmarna (överordnat), Person, Känslouttryck.

Bild 4 Ryskspråkiga

1. Scensammanfattning. Tolkning av känslouttryck. Person. Familj. (överordnat)
2. Scensammanfattning med personer. Kategorisering av familjen (överordnat). Beskrivning av personerna. Känslouttryck.
3. Scensammanfattning. Personerna. Känslouttryck. Egna tolkningar. Avslutande kommentar.
4. Scensammanfattning. Person beskrivs. Känsloreaktioner hos olika personer. Egen kommentar.
5. Tidsepok. Geografisk belägenhet. Beskrivning av personerna och deras känslouttryck. Egen kommentar om fortsättning.
6. Scensammanfattning. Familjens ställning i samhället. Mannens sinnestillstånd.
7. Scensammanfattning. Beskrivning av personerna.

Vid denna bild förekommer det överordnade begreppet ”familj” i ett par fall i de ryska beskrivningarna, i ett fall följt av här ingående personer (basbegrepp beståndsdelar) och det överordnade begreppet ”familjemedlemmar” i ett fall i de svenska.

De svenskspråkiga anger i några fall miljön före personerna och beskriver känslouttryck i några fall. De ryskspråkiga inleder oftast med en övergripande scensammanfattning innan personerna beskrivs. Uttryck för känslor och sinnesstämning förekommer nästan genomgående hos de ryskspråkiga och i viss mån hos de svenskspråkiga.

7 Sammanfattning av analyserna och diskussion

Fyra bildmotiv har visats för ryskspråkiga och svenskspråkiga personer och de har ombetts att skriftligt beskriva dem. Analyser har sedan gjort utifrån tre perspektiv: tema-rema-konstruktioner, Areas of Interest och semantisk analys. Tema-rema-analysen visar utgångspunkt och ny information som tillkommer och skall betonas medan analysen av Areas of Interest visar i viken ordning man lägger uppmärksamheten på bildmotivens olika delar. Den semantiska analysen visar dels begreppsnivå och dels vad bildens innehåller i fråga om personer, föremål, känslor mm. dvs. en kvalitativ aspekt.

I en berättande text ser man ofta en tema-rema-succession där ett nytillkommet rema i den tidigare satsen blir tema i nästa. Vid beskrivning av bilder har man en ögonblicksbild och det sker en additiv uppräkning på annat sätt. De ryska beskrivningarna inleds som regel med något helt nytt, dvs rema och denna form kallas 0-tema. Sedan följer vanligtvis ett helt nytt tema-rema och den vanligaste formen är då tema – subjekt och rema – predikat (med eller utan med predikatet sammanhängande referent). Samtliga tema-rema-kategorier finns representerade i beskrivningarna men i olika utsträckning. Man tillämpar tema-rema-följd på ett relativt konsekvent sätt. Först kommer någon slags allmän presentation, kontexten, som sedan följs av det som skall betonas och detta är oftast en person/personer som träder in på scenen.

I svenska språket är tema-rema mindre bundna och man har ofta helt andra konstruktioner där också ordföljden har betydelse. Man måste t. ex rätta sig efter V2-regeln om omvänd ordföljd. I analysmaterialet är den vanligaste formen av tema – rema i de svenska beskrivningarna också subjekt – predikat (med eller utan referent). Vanligt förekommande är också formen Presentering som kan liknas vid ryskans 0-tema. Oftast inleder man här med det man vill betona och då handlar det i regel om en eller flera personer. Formen presentering ses i många fall som det-satser som inte har någon direkt motsvarighet i de ryska beskrivningarna. Övriga typer av tema-rema-konstruktioner (predikat – subjekt; determinant + predikat – subjekt; determinant + subjekt – predikat; subjekt + predikat – determinant) är representerade i båda språkgrupperna men i

varierande grad. I de svenska beskrivningarna förekommer i enstaka fall tema-rema-konstruktioner som man inte finner i de ryska. Dessa utgörs bl. a av ofullständiga satser såsom enbart subjekt eller enbart predikat, detta kanske beroende på att de svenska informanterna många gånger är mycket mer knapphändiga i sina beskrivningar än flertalet av de ryska. Konstruktioner med passivisering förkommer också.

Vid beskrivning av en bild får man läsaren/åhöranden att först uppmärksamma det som först yttras. Enligt företrädare för språklig relativitet formar språkets klassifikationer vår upplevelse. Språkets strukturer bestämmer i formuleringsfasen i vilken ordning det vi ser skall presenteras och sedan uppmärksammas av andra. Formuleringen beror på språkets grammatiska regler. I ryska språket finns grammatiska strukturer som framhäver bakgrund och kontext. De ryska reglerna för tema-rema får till följd att det som skall betonas läggs till senare i satsen och att läsarens/åhörarens uppmärksamhet på så sätt först styrs med utgångspunkt (tema) i kontext och sedan till viktiga element i bilden (rema). I de svenska beskrivningarna används ofta andra konstruktioner än tema-rema och de framhåller inte kontexten på samma sätt utan placerar personer och ting på betonad plats tidigare i satsen. Kontexten tillkommer senare i beskrivningen och liknar mer ett komplement.

I ryska språket dikterar reglerna för ordföljden att tids- och rumsadverbialen sätts före subjekt och predikat i de fall när de inte speciellt skall betonas. En läsares eller åhörares uppmärksamhet riktas på så sätt mot miljön runt subjektet. I svenska språket inleder man vanligtvis beskrivningarna med att först rikta uppmärksamheten mot subjektet genom konstruktioner som ex. presentering och det-satser (det är…, det finns…). Satskonstruktionerna i svenska språket med dess ordföljdsregler styr då ofta läsarens/åhörarens uppmärksamhet mot det som skall betonas på ett mera direkt sätt och bakgrundsinformationen tillfogas i efterhand. Men även i svenskan kan kontext i form av adverbial nämnas först. De båda språkens ordföljdsregler kan alltså påverka hur man uppfattar relationen mellan omvärld och personerna på bilden.

När man betraktar en bild drar olika delar av bilden uppmärksamheten till sig. Vilka dessa delar är kan man studera genom att vid analysen ringa in de olika objekten som beskrivs. Dessa objekt går under namnet Areas of Interest. Bildens olika delar tolkas till något meningsfullt vilket bestämmer i vilken ordning de nämns, således bildperceptionens kognitiva aspekt. Tolkningen kan variera i olika kulturer beroende på ”Cultural Image Schemas”, ett nätverk av personliga och kulturella associationer som delvis finns på undermedveten nivå (Sturken & Cartwright, 2001). I

denna undersökning synes de olika bildmotiven framkalla delvis olika tolkningar. De ryskspråkliga framhåller vid bild 1 paret med barn medan de svenskspråkliga framhåller mannen före kvinnan och nämner inte barnet i samma utsträckning, Vid bild 2 framhåller de ryskspråkiga den äldre damen före den yngre medan de svenskspråkiga gör tvärtom. Vid bild 3 är tolkningen mycket överensstämmande mellan språkgrupperna. Man fäster förts uppmärksamheten på pojken med dragspelet vilket förklarar de andra personernas agerande. Att musiken framkallar dansen är en logisk temporal följd. Vid bild 4 är det hos de ryskspråkiga man och barn som står i förgrunden medan hos de svenskspråkiga är mannen och kvinnan i lika mån. Hos de svenskspråkiga uppmärksammas tjänstekvinnan mer är barnen.

Vid den semantiska analysen ser man att hierarkiskt överordnade begrepp nämns före begrepp på basnivå i stort sett samma utsträckning i de båda språkgrupperna (ex. par, familj före personer). Här studeras också beskrivningarnas innehåll i kvalitativt avseende t ex beskrivning av personer och miljö, sinnesstämning, känslouttryck mm. De ryskspråkiga inleder nästan genomgående antingen med en scensammanfattning eller beskrivning av årstid eller miljö medan de svenskspråkiga tar sin utgångspunkt i personerna. Känslouttryck benämns i klart större omfattning av de ryskspråkiga. De svenskspråkiga är mer återhållsamma i sina beskrivningar, möjligen beroende på en mera objektiv inställning.

Västerländska kulturer uppfattas som mer analytiska och objektorienterande än holistiska, dvs. att man lutar åt att analysera framträdande unika objekt, ett arv från den grekiska kulturen. Österländska kulturer ser saker och ting i dess holistiska sammanhang, uppmärksammar kontexten för att få en bild av helheten (Tan, 2016). De ryskspråkigas bildbeskrivningar har i detta perspektiv en österländsk framtoning och de svenskspråkiga en västerländsk. Man kan också se en österländsk påverkan när det gäller ryska grammatikens ordföljdsregler t ex att man gärna placerar tids- och rumsadverbialen först. Tids- och rumsadverbial skapar en holistisk inramning och kontext för det som sedan följer. Man kan i denna studie se ett samband med turordningen för hur element i bildmotiv uppfattas och kanske också hur vi uppfattar omvärlden. Kulturella värderingar synes spela in när det gäller turordningen mellan personer som beskrivs. Så får t ex en äldre dam och barn en mer framträdande plats hos de ryskspråkiga än hos de svenskspråkiga. Även känslomässiga uttryck ges större utrymme hos de ryska informanterna..

Informationsstrukturen i en text visar i viken ordning informationen presenteras och ger då läsaren/åhöraren successivt ledtrådar att bygga tolkningen på. Dessa ledtrådar baseras både på

innehåll och syntaktiska element och skillnader i informationsstrukturen orsakas av olika språksystems särdrag (Schmidt, 2005). Informanterna i denna undersökning ger beskrivningar där man finner skillnader när det gäller tema-rema-struktur som visar vad som skall betonas, och också när det gäller informationsflödet på kognitiv nivå och semantiska kvalitativa drag.

8 Referenser

Bohnacker, U. & Rosén, C, 2007. *The clause-initial position in L2 German declareatives. Transfer of Information Structure. SSLA*, **30**, 511–538. www.lingfil.uu.se/digitalAssets/21h1/a_211782-f_-bohnacker-ros--n-2008-ssla.pdf

Gumperz, J. J. & Levinson, S.C. 1996. *Rethinking Linguistic Relativity.* Cambridge University Press.

Hedberg, B. 2000. *Areas of Interest in Eye Movement Data.* Lund Universty Cognitive Science.

Hellspong, L. & Ledin, P. 1997. *Vägar genom texten. Handbok i brukstextsanalys.* Studentlitteratur *AB, Lund.*

Holsanova, J. 1999. *På tal om bilder – om fokusering av uppmärksamhet i och strukturering av talad beskrivande diskurs.* Lund University Cognitive Studies. LUCS 78.

Humboldt, W. von. 1988 (1836). *On language: the diversity of human language- structure and its influence on the mental development of mankind.* Tr. Peter Heath.

Jakobson, R. 1960. Concluding statement: linguistics and poetics. In T.A. Sebeok (ed.) *Style in language* (pp. 350–77). Cambridge, MA: MIT-Press

Крылова О. А. & Хавронина, С. А. 1976. *Порядок слов в русском ясыке. Лингводидактический аспект*. Moskva. ("Ordföljden i ryskan").

Lötscher, A. 1992. The Relativity of Subject/Topic Prominence in German, English and Russian. *Folia Linguistica: Acta Societatis Linguisticae Europaeae* (FoLi) 26(1-2): (pp. 95-109).

Nisbeth, R.E. & Miyamoto, Y. 2015. The influence of culture: holistic versus analytic perception. *Trends in ognitiva Sciences.* Vol 9 (11). Okt 2015, 467-473.

Rehnqvist, G. & Svensson, G. 2012. *Lära om språk – Språkvetenskaplig introduction – Grundläggande termer och begrepp.* Gleerups utbildning. Malmö.

Sapir, E. 1949 (1933). Language. In *The selected writings of Edward Sapir in language, culture and personality,* ed. D. G. Mandelbaum (pp.7-32). Berkeley: University of California Press.

Slobin, D. I. 1996. Two ways to travel: verbs of motion in English and Spanish. In M. Shibatani & S. A. Thomson (eds.), *Essays in syntax and semantics.* Oxford University Press.

Schmidt, M.A. 2005. *How do you do it anyway? A longitudinal Study of three Translator Students from Russian inte Swedsh.* Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Slavic Studies 30. Stockholm.

Strömqvist, S. 2009. *Språkets öga. Om vägarna mellan tankaar och ord.* Studentlitteratur AB, Lund.

Sturken, M & Cartwright, L. 2001. *Practices of Looking*. Oxford University Press.

Tan, Yin Yin, 2016 *East-West Cultural Differencences in Visual Attention Tasks. Identifying Multiole Mechanisms and Developing a Predictive Model.* Open Access Dissertation, Michigan Technological University,

Wikland, L. 1987. *Modern rysk Grammatik.* Almqvist & Wiksell. Uppsala.
.

Whorf , B. L. 1956. *Language, thought and reality: selective writings of Benjamin Lee Whorf,* ed. J. B. Carroll. Cambridge, MA: MIT Press.

Bilaga 1

I det följande presenteras samtliga beskrivningar från de ryska och svenska deltagarna med åtföljande tema-rema analys. Vissa satser som t ex frågesatser har utelämnats från analysen.

Tabell 1 Bildbeskrivningar på ryska och svenska med Tema-Rema analys
’= överordnad (t.ex. ”par”)
* = anaforisk (syftar tillbaka)
*’ = anaforisk överordnad (dvs t.ex. оба, жизнь этой пары, när de redan har nämnts tidigare eller framgår av kontext)
Ref = ny referent inleds i predikatdelen
Gränsen mellan Tema och Rema markeras med –
n = nytt (dvs allt nytt, så egentligen inte något Tema)
Det = determinant
[ ] = allt är Rema dvs. 0-Tema
Det cop = ”det finns, det sitter” etc. (har inget med Determinant att göra).

Bild 1 Ryska		
1 Молодая пара (subjekt) на отдыхе в парке (predikat).	Tema - Rema	[S’ P ref]n
Молодая мать (subjekt) держит на руках младенца (predikat).	Tema - Rema	S* –P ref
Рядом играет на гармонике (predikat) отец (subjekt).	Tema - Rema	Det* - P S*
Видно, что оба (subjekt) очень уставшие (predikat),	Tema – Rema	S*’ – P
то ли от работы, то ли от бедноты, полной безработицы и бедноты.		
2 Картина художника второй половиы 1Х-го века (subjekt)	Tema - Rema	[S’]n
Прекрасно закомпонованая сидящая молодая пара (subjekt) изображает	Tema – Rema	[S’ P]n
сцену из жизни простого русского народа (predikat).		
которая (subjekt) отдыхает после рабочей недели (predikat).		
Парень и девушка (subjekt) одеты в выходные платья (predikat).	Tema – Rema	S* – P
Парень (subjekt) играет на гармони достоточно спокойную мелодию	Tema – Rema	S* – P
(predikat).		
Девушка (subjekt) грустна (predikat).	Tema – Rema	S* – P
Возможно у неё в руках (predikat) свёрток с младенцем (subjekt)	Tema – Rema	Det * – P S
Оба (subjekt) скорее всего озабочены (predikat) нерадостным будущим	Tema – Rema	S*’ - P
их молодой семьи.		
Настроение подчеркивает (predikat) поздне – осенний ландшафт	Tema – Rema	Det*’ - P S
(subjekt)		
3 В угрюмый осенний день молодая пара (determinant + subjekt) сидит	Tema – Rema	[Det S’ Pref]n
на скамейке в парке (predikat).		
Парень (subjekt) играет на маленькой гармони (predikat).	Tema – Rema	S* - Pref
Нельзя сказать, что он (subjekt) получает удовольствие от игры		
(predikat).		
Лицо его (subjekt) удручено (predikat).	Tema – Rema	S* - P

Девушкино лицо ещё печальнее (subjekt + predikat), глубокая озабоченность в её глазах (determinant). Жизнь этой пары очень (subjekt) тяжела (predikat). У девушки в руках (determinant) свёрток (predikat + subjekt). Что это? Просто одеяльце (subjekt)? Или же малыш в руках (subjekt)? Может это забота о будущем этого малыша (subjekt) удручает родителей (predikat)?	Tema – Rema Rema – Tema Tema – Rema Tema – Rema	S* - P SP – Det* S*' – P Det* - PS
4 Осенний пейзаж (subjekt). Молодая пара, в ожидании кибитки (subjekt) сидит на скамейке (predikat). У молодого человека в руках (determinant) гармонь (subjekt) на которой он (determinant + subjekt) привычно перебирает пальцами (predikat). Его супруга (subjekt) выглядит печально, озабоченно (predikat). А город (subjekt) живёт своей жизнью. (predikat)	Tema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S]n [S' P]n Det* - PS Det*S* - P S* - P S*' – P
5 Поздняя осень в промышленном городке в центральной полосе России (subjekt). Выходной день (subjekt). Парень с девушкой (subjekt) сидят на лавочке (predikat). В руках у него/ гармошка, он (determinant + subjekt) что-то наигрывает (predikat), а вот ей не до веселья. Взгляд девушки (subjekt) растерянный, направлен в себя (predikat). Что (subjekt) печалит её (predikat)? Поматросил и бросил (predikat)? Обещал жениться, да планы поменялись (predikat)? Она (subjekt) беременна (predikat), но не знает как сказать об этом (predikat)? Дай ответ! Нет ответа (Н. Гоголь Мёртвые души).	0 – Tema - Rema 0 –Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema– Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S']n [S']n [S – Pref]n Det* - PS S* - P S* - P S* - P
6 Изображены виды на осенний парк города 19 века (subjekt). На лавочке у фонаря (determinant) сидит (predikat) пара представителей рабочего класса (subjekt). В руках молодого человека (determinant) гармошка (predikat + subjekt) и он (subjekt), возможно, играет на ней в данный момент (predikat). В их лице грусть и надежда (subjekt).	0-Tema Rema Tema – Rema Tema - Rema Tema – Rema 0-Tema	[PS]n Det* - P S' Det* - PS S* - P Det*' – PS
7 На картине изображена сцена конца X1X века. Молодая пара городских ремесленников или фабричных рабочих сидит (subjekt + predikat) на скамье в городском саду (referent). Девушка (subjekt) выглядит грустной и озабоченной (predikat), да и парень (subjekt) в раздумье наигрывает на гармони (predikat).	0-Tema - Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	Det* - P S [S' P Ref]n S* - P S* - Pref

Bild 1 Svenska		
1 Bild från förra sekelskiftet , ser en gatlykta. Pojke med bälgaspel och en blyg flicka (subjekt) på en bänk (determinant). Det är höst med fallna gula löv. I bakgrunden ses en man, ser nästan bara ryggen, och en kvinna vänd mot honom. En kyrka (subjekt) skymtar längre bort (predikat). Det ses en form av staket bakom människorna men framför människorna man ser. Troligen skymtar (predikat) också barn (subjekt) bakom staketet.	Presentering Rema Tema - Rema Presenetering Rema Tema passivisering Tema Rema Tema passivisering Tema - Rema	[S']n [S] n [S]n (*Det cop* S)n Det* P - S [SP]n *Det cop* S (Det*') Det P – S (Det*')
2 En musikant (subjekt) spelar dragspel (predikat) i en park (determinant). Bredvid sitter en kvinna som (subjekt) ser ledsen ut (predikat). Bakom skymtar hussiluetter och en kyrka. Det verkar vara höst. Kvinnan (subjekt) är väl påbyltad (predikat).	Tema – Rema Utbrytning Tema Rema Presentering Rema Presentering Rema Tema – Rema	[S Pref]n Det* - PS Det * - PS *Det cop* – S S* - P
3 Ett trött medelålders par (subjekt) sitter på en parkbänk (predikat). Troligtvis från början av 1900-talets Ryssland. Kanske från S:t Petersburg eller någon annan större stad (utelämnat subjekt). Troligen (determinant) försöker mannen (subjekt) muntra upp situationen med att spela (predikat) på sitt dragspel . Kanhända är det ruggigt.	Tema - Rema Utelämnat subjekt Rema Utelämnat subjekt Rema Utbrytning Tema – Rema Presentering Rema	[S' Pref] [Det]n [Det]n Det – p S* P [Det]n
4 Ett medelålders par (subjekt) som sitter på en parkbänk (predikat). Mannen (subjekt) spelar dragspel (predikat). Kvinnan (subjekt) har något i famnen, ett barn (predikat)?	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S'Pref]n S*- Pref S* - Pref
5 Par på bänk (subjekt). Nedstämda. Fattiga (predikat)? (Jag) tänker - av någon anledning på Paris. Höst. Löven(subjekt) på väg att falla (predikat). Småkyligt. En utsatt situation. Tror att målningen är äldre – men associerar till dagens EU-migranter.	Tema – Rema Presentering Rema Utelämnat subjekt Rema Utelämnat subjekt Rema Utelämnat subjekt Rema Presentering Rema	[S']n (S*utelämn)- P (S* utelämn)- P [S]n S* - P Det [S*']n S*' – P
6 Två unga föräldrar (subjekt)sitter på en bänk (predikat) i en parkliknande miljö (determinant). Mannen (subjekt) spelar dragspel (predikat) och kvinnan (subjekt) håller något famnen (predikat) som (subjekt) skulle kunna vara deras barn (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S'Pref]n S* - Pref S* - Pref S* - P

7 En ung man och hans flickvän (subjekt) sitter på en bänk (predikat).	Tema – Rema	[SPref]n
Flickvännen (subjekt) kutar rygg och ser rädd och bekymrad ut.	Tema – Rema	S* - P
(predikat)	Tema – Rema	S* - P
Mannen (subjekt) verkar också uppgiven (predikat),	Tema –Rema	S* - P
även om han kan ha försökt muntra upp sin flickvän med litet		S* - P
dragspelsmusik (predikat).		
Det är höst och	Presentering	[*Det cop* S]n
en dysterhet (subjekt) vilar (predikat) över hela bilden (determinant).		SP - Det*’

Bild 2 Ryska

1 Старинный дом с заросшим садом (subjekt).	0-Tema Rema	[S’]n
Хозяйка дома – пожилая зажиточная дама (predikat),	Tema - Rema	[S*] – Pref
которая (subjekt) привыкла к утренним прогулкам по саду (predikat).	Tema - Rema	S* - P
У хозяйки дома есть (predikat) девушка – помощница (subjekt),	Tema – Rema	Det* - PS
которая (subjekt)//помогает старушке коротать будни (predikat).	Tema – Rema	S* - P
2 В центре картины (determinant) изображена усадьба,	Tema -	[Det’ – PS]
довольно заброшенная (predikat + subjekt).	Rema	
Хозяйка, в сопровождении молодой девушки (возможно внучки)		S* - Pref
(subjekt)//	Tema -	
прогуливается по аллее (predikat).	Rema	
Она ступает (subjekt+predikat) тяжело и с болью (determinant).	Tema - Rema	S* - P Det
Бледность её лица и черное одеяние (subjekt) говорит о её болезни	Tema – Rema	S* - P
(predikat).		
Заброшенность усадьбы (objekt dvs determinant)	Tema –	Det*’ - PS
подчёркивает (predikat) буйная растительность (subjekt)	Rema	

3 На картине изображён ясный солнечный день, летний полдень	0-Tema Rema	Det’ – PS
(subjekt).		
Две дамы (subjekt) вышли на прогулку (predikat).	Tema – Rema	S’ – P
Одна из них (subjekt) очень пожилая (predikat)	Tema – Rema	S* - P
она (subjekt) не может ходить без посторонней помощи (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Одной рукой она (subjekt) опирается на клюку (predikat),	Tema – Rema	S* - Pref
под вторую руку её (determinant) держит (predikat) молодая девушка	Tema – Rema	Det* - PS
(subjekt).		
Одежда у дам (subjekt) очень разная (predikat).	Tema – Rema	S’ – P
Старушка (subjekt) одета (predikat) во все чёрное (determinant),	Tema – Rema	S*P* - Det
на голове её (determinant) серый чепец (predikat).	Tema (=Rema)	Det* - PS
Девушка же (subjekt) в светлом розовом платье,	Tema –	S* - Pref
элегантно отороченном чёрными лентами (predikat),	Rema	
возможно дамы (subjekt) вышли почитать (predikat) в саду	Tema – Rema	S*’P* - Det
(determinant).		
Девушка (subjekt) держит в руках книгу (predikat).	Tema – Rema	S* - Pref
Это прекрасный день (subjekt) для чтения в саду –	Tema –	S* - P

день безветренный и тихий (predikat) . Усадьба, у которой вышли дамы (subjekt), в немного заброшенном состоянии (predikat). Вероятно, её давненько не подвергали ремонту (predikat). Возможно семья, которая живёт в ней (subjekt), сейчас в стесненном положении (predikat). Однако в такой чудесный день (determinant) совсем не хочется думать об этом (predikat).	Rema Tema – Rema 0-Tema Tema – Rema Tema – Rema	 S*’ – P Det*’ – P S*’ – P Det*’ – P(S*’)

4 Деревенская усадьба, утопающая в летнем саду (subjekt). Две дамы, молодая и пожилая (subjekt), идут по тропинке (predikat). Дверь усадьбы приоткрыта (subjekt). Но никого (subjekt) не видно (predikat) в дверях (determinant). Возможно, дамы (subjekt) вышли (predikat) на прогулку (determinant). У молодой дамы (determinant) в руках редикюль (subjekt), а у пожилой (determinant) – тросточка (subjekt).	0-Tema – Rema Tema – Rema 0-Tema – Rema Rema – Tema Tema – Rema 0-Tema – Rema – Rema	[S’]n [S’P]n S* - P SP – Det* S*’P – Det Det* - PS Det* - PS
5 Знойный полдень в самый разгар лета (subjekt). Помещичья усадьба центральной России (subjekt). Молодая бедная компаньонка (subjekt) выводит на прогулку старую помещицу (predikat). Пожилая барыня, вдова (subjekt) ступает тяжело (predikat), опираясь правой рукой на клюку, а левой - на девушку (determinant). Сразу приходит на ум пушкинская цитата …	0-Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema –	[S’]n [S’]n [S – Pref]n S* - P Det
6 Загородный дом летним днем с буйной растительностью (subjekt). Пожилую даму, хозяйку дома, (determinant) сопровождает (predikat) молодая особа, возможно дочь (subjekt) Они (subjekt), возможно, представляют элиту/аристократию начала 20 века (predikat). Дом (subjekt) неухожен (predikat), что указывает на печальное финансовое положение (predikat).	0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S’]n Det* - PS S*’ – Pref S*’ - P S*’ - Pref
7 Дом с мезонином (subjekt). Запущенная помещечья усадьба (subjekt). Везде следы былой роскоши и наступающего упадка (subjekt). Старая барыня (subjekt) направляется в сад (predikat), поддерживаемая молоденькой компаньёнкой (predikat). От полотна (determinant) веет (predikat) спокойствием тихого летнего дня (subjekt).	0-Tema – Rema - Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema – Rema Tema – Rema	[S’]n [S’]n Det* - PS S Pref Det*’ – PS

Bild 2 Svenska		
1 Ser en dam och en äldre kvinna stödd på en käpp. Tror att de (subjekt) är på väg från huset (predikat). Det är ett äldre hus med stentrappa med flera trappsteg (subjekt) som leder in till en överbyggd entré (predikat). Taket på överbyggnaden (subjekt) stöds av grova, runda pelare (predikat). Finns många vackra blommor (digitalis och anemoner) samt vackra gröna träd. Vacker miljö.	Presentering Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Presentering Rema Presentering Rema	(pres) [S]n S*'- Pref *Det cop* – S** S* - Pref S* - Pref Finns – S' S*'
2 Ett vackert hus i en trädgård. Framför huset (determinant) går (predikat) en yngre kvinna i en vacker klänning (subjekt) och vid hennes sida (determinant) går (predikat) en äldre kvinna, svartklädd, med käpp (subjekt). Det hela (subjekt) ser mycket idylliskt ut (predikat).	Presentering Rema Tema – Rema Tema – Rema Presentering Rema	[S']n Det*' – PS Det* - PS S*' – P
3 En ung kvinna (subjekt) som går med sin farmor/mormor (predikat) i en trädgård (subjekt) som sett sina glansdagar försvinna (predikat). Så även huset (subjekt) (underförstått predikat). Kvinnorna (subjekt) ser ut att sakna den gamla goda tiden med tjänstefolk och fina fester (predikat). Denna bild känns vemodig.	Tema – Rema Tema – Rema Tema (- Rema) Tema – Rema Presentering Rema	[SPref]n [S P]n (P*) - S S*' – P S*' - P
4 En äldre gammal dam med käpp (subjekt) som är tillsammans med en kvinna (predikat) som hon (subjekt) får stöttning av (predikat). De (subjekt) har gått ner från en stentrappa från ett äldre hus (predikat). De (subjekt) befinner sig i en gång i en uppväxt trädgård (predikat).	Tema – Rema Rema Passivisering Tema – Rema Tema – Rema	S – Pref Det* - S*P S*' – Pref S*' – Pref
5 Äldre dam (subjekt) som envisas med att bo kvar i sitt hus (predikat) – som hon (subjekt) inte längre orkar underhålla/sköta (predikat) och inte har råd att anlita hjälp till (predikat). Kanske är den unga damen (determinant) en anhörig (subjekt) som hjälper henne (predikat) nu när hon (subjekt) bestämt sig för att flytta (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema - Rema Rema – Tema (utbrytning) Tema – Rema	[S Pref]n Det*' – S*P Det – pSP S* - P
6 En ung kvinna (subjekt) stöttar en äldre kvinna under en promenad (predikat) i något som skulle kunna vara deras trädgård.	Tema – Rema Presentering Rema	[S Pref]n S*' – Pref
7 En ung kvinna och hennes babusjka (subjekt) går på en trädgårdsgång i en grönskande omgivning (predikat). I bakgrunden (determinant) syns (predikat) en imposant byggnad i trä (subjekt) och något förvånande dominerar en veranda med stenpelare som pryds med korintiska kapitäl (predikat).	Tema Rema Passivisering Rema Presentering Rema	S –P ref Det*' – PS Det – PS S* - Pref

Bild 3 Ryska		
1 На картине изображен момент танца, веселья, встречи поколений В мастерский (determinant), где работает старик и молодой паренек подмастерье (predikat + subjekt), забежал малыш (predikat + subjekt), который (subjekt) видимо любит заглядывать и наблюдать за работой (predikat).	0-Tema Rema Tema Rema – Rema Tema – Rema	Det*'P- S' Det - P (S*), P S S* - P
2 Мастерски выполненная картина с изображением жизни простого народа (subjekt). Прекрасная динамика и светокомпозиция (subjekt). Несмотря на удручающую бедность интерьера (determinant), чувствуешь радость за весело отплясывающего в компании детей старика (predikat). Вот здесь-то (determinant) и появляется (predikat) Надежда (subjekt)! Надежда на то, что Жизнь победит.	0-Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S']n Sn Det – Pref Det*' – PS
3 Танец, весёлый задорный танец... (subjekt) И стар и мал (subjekt) рады танцевать (predikat). На картине (determinant) изображён (predikat) молодой парень, играющий на гармони (subjekt). Его музыка (subjekt) весела (predikat). И его дедушка и младший брат (subjekt) с радостью танцуют (predikat). Это чудесное отвлечение от повседневного быта, от тяжелой работы (subjekt). Парень (subjekt), возможно, работает подмастерьем у столяра (predikat). На стенах (determinant) висят (predikat) рабочие инструменты (subjekt), на полу (determinant)– стружка (subjekt). Всё это приметы мастерской (subjekt). Как чудесно отвлечься на минутку от тяжелой работы.	0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema – Rema 0-Tema – Rema -	[S]n S' P Det* - PS S* - P S* - P S' S* - Pref Det* - PS Det* - PS S* - P
4 Музыкальная пауза (subjekt). Маленькая танцовщица (subjekt). За окном (determinant)– весна (predikat+subjekt). В деревенской мастерской (determinant) маленькая девочка (subjekt) *лихо* выплясывает (predikat), а старший брат (subjekt), подхватив гармонь, быстро подобрал мотив (predikat). А тут (determinant) и дедушка старенький (subjekt) не выдержал (predikat) – и пустился в пляс (predikat): эх, тряхну стариной! На стене (determinant) висят (predikat) инструменты (subjekt) и ждут, когда за них снова возьмутся. А пока (determinant) они (subjekt) вот-вот пустятся в пляс (predikat).	0-Tema – Rema 0-Tema – Rema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema – Rema . Tema – Rema – Rema Tema – Rema	[S]n [S]n Det – PS Det – S*P S* - P Det - SP Det* - PS Det*S* - P

5 В столярной мастерской (determinant) пауза в работе (subjekt). Подмастерье – подросток (subjekt) отложил в сторону рубанок (predikat) и взял в руки гармошку (predikat). Какая веселая заразительная мелодия (subjekt)! Ноги сами (subjekt) просятся в пляс (predikat)! Старый дедушка столяр (subjekt) пустился в пляс (predikat), от него (determinant) не отстает (predikat) его трехлетний внук (subjekt). Сколько экспрессии в их движениях (subjekt)! Кажется, что ещё чуть – чуть, мы сами (subjekt) сможем услышать эту веселую музыку (predikat). Хорошо поработали (subjekt), пришло время и потанцевать (predikat). Делу время, потехе час!	0-Tema – Rema Tema – Rema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[Det' PS]n S* – Pref, Pn S* S – P S* - P Det* - PS
6 Изображена изба 18-19 века с крестьянской семьей (subjekt). Они (subjekt) танцуют и веселятся под звуки гармошки (predikat). Пожилой человек, возможно, мастер по столярному ремеслу (subjekt); его ученик, возможно, внук (subjekt) рад разделить с ними перерыв от работы (predikat).	0-Tema . Rema Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema – Rema	[PS']n S*' - P ref S – P
7 Жанровая сцена из Жизни бедноты. Ребёнок (subjekt) танцует под гармошку (predikat). Дедушка тоже (subjekt) не смог усидеть (predikat), и весело притоптывает (predikat) подбадривая внука. Везде жизнь!	0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[S']n [SPref] S - P S'

Bild 3 Svenska		
1 Sitter (predikat) en pojke (subjekt) och spelar på sitt bälgaspel (predikat). Ett litet barn, kanske i 5-årsåldern (subjekt), dansar (predikat) framför honom (determinant), Det står en äldre skäggig man (*Det cop)* vid sidan om pojken (subjekt) som spelar, kanhända han (subjekt) också rör sig i takt med musiken (predikat). På golvet i rummet (determinant) ligger (predikat) hyvelspån (subjekt) och det står en huggkubbe. Befinner (predikat) de (subjekt) sig i vedboden (determinant)? Finns dock ett fönster med flera små rutor.	Utbrytning Rema ,Tema Rema Tema – Rema Utbrytning Rema Tema – Rema Presentering Rema 6 Tema 4 – Rema 7 Presentering Rema 8	[PSref]n [SP]Det* *Det cop* –S Det - [PS]n, *Det cop* [PS]n *Det cop* [S]
2 Här ser det ut som farfar (subjekt) roar sig med barnbarnen (predikat). Farfar och den lille pojken (subjekt) dansar (predikat) och den lite äldre pojken (subjekt) spelar dragspel (predikat). Miljön verkar vara en snickarbod. Det ser ut som de har mycket roligt.	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Presentering Rema Presentering Rema	*Det cop* S*-P SPref *Det cop*

3 Glädje behöver ingen rikedom. Tre generationer (subjekt) som vet hur man kan ha det trevligt ihop (predikat). Säkert är den från någon by ute på landet där hårt arbete (subjekt)är ”vardagsmat” (predikat). Trots detta speglar det riktig glädje.	Presentering Rema Tema – Rema Presentering Rema Presentering Rema	[SPref]n S*-Pref S*P
4 Tre personer (subjekt) befinner sig i en snickarbod (predikat). En pojke (subjekt) sitter på en arbetsbänk och spelar dragspel (predikat). En äldre herre med skägg (subjekt) dansar tillsammans med en flicka 3-årsåldern (predikat). De (subjekt) verkar glada (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[SPref]n S*Pref S*Pref S*P
5 Kunde vara nära en örfil – men är nog en glad dans då dragspelaren (subjekt) ser så glad ut (predikat)! Kanske morfar/farfar med barnbarn (subjekt) i ett snickeri (predikat).	Presentering Rema Tema – Rema Tema – Rema	*Det cop* [S,S] SPref
6 En timmerman och hans lärling eller son (subjekt), spelar och dansar tillsammans med ett yngre barn (predikat). De (subjekt) är i hans verkstad (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema	[SPref]n S*Pref
7 En munter interiör. En pojke (subjekt) spelar dragspel (predikat) och ett litet barn (subjekt) dansar och stampar takten (predikat) medan gammelfarfar (subjekt) gör så gott han kan för att ansluta (predikat). Det hela (subjekt) utspelar sig i ett uthus (predikat), troligen en vedbod.	Presentering Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Presentering Rema	[S]n [SPref]n SP SP S*Pref

Bild 4 Ryska		
1На картине (determinant) изображен момент встречи, неожиданности, удивления (predikat, subjekt 1, subjekt 2, subjekt 3). Есть (predikat) радость (subjekt), но есть (predikat) и страх с разочарованием (subjekt). Видно, что человек (subjekt), который прерывает будни семьи (predikat), знаком сидящим в комнате (predikat).	Tema – Rema 1, 2, 3 Tema – Rema – Tema – Rema Tema – Rema	Det – copS Cop [S] [S-P]n S* - PDet

2 Безрадостная жанровая сцена картины (subjekt) имеет двух главных героев – мать и сына, вернувшегося с каторги (predikat). Это дворянская образованная семья с прислугой дворцовым людом (subjekt). Мать в трауре, сын – изголодавшийся в отребьях (subjekt + subjekt). Приход молодого человека (subjekt) неожидан (predikat). Младшие дети (subjekt) занимались уроками (predikat), девушка (subjekt) – занята фортепьяно (predikat). Лихорадочный блеск в глазах молодого человека (subjekt) не остовляет надежды на что, то он выживет (predikat).	Tema – Rema 0-Tema – Rema 0-Tema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	SPref]n *Det cop* – S S* - P S* - P S* - P S* - P S* - P S* - p
3 На картине (determinant) изображена сцена изумления в семье (predikat + subjekt). Мать и трое детей (subjekt) просто застыли от удивления при виде мужчины (predikat), только что вошедшего в комнату (subjekt + predikat). Он (subjekt) выглядит усталым, даже измождённым (predikat). Глаза (subjekt) его запали (predikat), он (subjekt) долго не мылся (predikat). Кто он? Откуда? Может это (predikat) отец детей (subjekt). Но почему все так удивлены, как будто увидели кого-то воскресшего? Неужели, их отец (subjekt) считался умершим (predikat), но всё же оказался живым и здоровым (predikat)? В этом случае, в следующий момент удивление в семье (determinant +subjekt) сменится радостью (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema = Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema , Tema -Rema Tema – Rema 0-Tema – Rema Tema (= tidigare Rema) – Rema Rema	Det[copS]n [SPref]n S* - P S* - P S* - P S* - P
4 Неожиданный гость (subjekt). Он зашёл (subjekt + predikat), молодой человек в длинном пальто, и все обитатели комнаты (subjekt) оживились (predikat). Занятия (subjekt) прервались (predikat): дети (subjekt) оторвали глаза от книг (predikat). А девушка за фортепиано (subjekt) перестала играть (predikat). Прислуга в дверях (subjekt) тоже заметно удивлена (predikat), а дама в чёрном (возможно гувернантка) (subjekt), ставит немой вопрос гостю (predikat), на которой у гостя (determinant) есть (predikat) пока что только немой ответ . Кажется, что больше всех рады гостю (predikat) дети (subjekt).	0-Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Rema – Tema	[S]n S* - P S* - P S* - P S* - P S* - P S* - P S* - P Det* - Pref P – S

5 Начало двадцатого века в России, начало революционного движения (subjekt).	0-Tema – Rema	[S]n
Старший сын вдовой обедневшей мелкой помещицы (subjekt) возвращается домой (predikat), отсидев в тюрьме свой срок (predikat).	Tema – Rema – Rema Tema – Rema	[SP]
Как встретит его (predikat) родна семья (subjekt)?	Tema –	
Младший брат –гимназист (subjekt) смотрит с восторгам на старшего (predikat), можно больше не делать уроки (predikat)! Ура!	Rema – Rema	S – P
А вот младшая сестра его (subjekt) дичится (predikat),	Tema – Rema	S – P
она его совсем не помнит (predikat), была слишком маленькой (predikat),	- Rema , Rema -	
когда старший брат (subjekt) был осужден по политической статье (predikat),	Tema – Rema Rema	S* - P
выказав недовольство существующим политическим режимам (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Немое осуждение застыло (subjekt + predikat) на лице прислуги (determinant).	Rema - Tema	SP – Det*
Как можно так опозорить семью, как усомниться в царе – помазаннике божьем? Но сын (subjekt) смотрит только на мать (predikat),	Tema – Rema	S* - P
а мать (subjekt) на сына, своего первенца (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Ещё мгновенье, и они (determinant + subjekt) окажутся в объятьях друг друга (predikat).	Tema – Rema	Det S* - P
6 Возвращение домой отца семейства, возможно из Сибири , высланного, возможно по политическим соображеним властью (subjekt).	0-Tema – Rema	[S]n
Они (subjekt), видимо, являются представителями элиты (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Он выглядит (subjekt + predikat) уставшим и голодным (determinant).	Tema – Rema	S* - P
7 «Не ждали» ещё одна жанровая сцена из жизни разночинцев (subjekt).	0-Tema – Rema	S* - P
Молодой человек, бывший студент (subjekt), нежданно вернулся домой из ссылки (predikat).	Tema – Rema	S – P
Мать (subjekt) огорошена (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Братья и сестра (subjekt) обрадованны (predikat).	Tema – Rema	S* - P
Странник выглядит (subjekt + predikat) измученным и голодным (determinant).	Tema – Rema	S* - P

Bild 4 Svenska		
1 Kommer en herre (subjekt) på besök, ser allvarlig ut. Han (subjekt) blir insläppt av jungfrun i familjen (predikat). Frun som är svartklädd (subjekt) reser sig (predikat), tror inte att hon (subjekt) är glad för besöket (predikat). Vid bordet (determinant) sitter en flicka (subjekt) som ser blyg och orolig ut (predikat), pojken som är något äldre (subjekt) verkar bara nyfiken (predikat). Vid sidan bakom om dörren (determinant) sitter en flicka (subjekt), ser förvånad ut (predikat). Rummet (Subjekt) har dubbeldörrar ut mot trädgården (predikat). Det finns många porträtt på väggarna. Ett finare vardagsrum.	Presentering Rema Tema – Rema (passivisering) Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Presentering Rema Presentering Rema Utelämnande Rema	[PS]n S* - Pref S* - P S* - P Det* - PS S* - P Det* - PS S* -Pref *Det cop* – S S
2 I ett vardagsrum (determinant) sitter (predikat) en mor med sina tre barn (subjekt). In (determinant) stiger (predikat) en man (subjekt) och modern (subjekt) reser sig (predikat). Tjänsteflickan (subjekt) står kvar i dörren (predikat). Barnen (subjekt) tittar upp från sina böcker och ser undrande ut (predikat).	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[Det PS]n Det* -PS S* - P S* - P S* - P
3 Får mig att tänka på ”den förlorade sonen” eller den utfattige arrendatorn (subjekt) som inte kan betala arrendet (predikat). Endast kvinnor (subjekt) i rummet som också kan tyda på att det är i krigstider, även då kvinnan längst fram (subjekt) är sorgklädd (predikat).	Presentering Rema Tema – Rema Presentering Rema Presentering Rema Tema – Rema	*Det cop* – S [Sref] S* - P
4 I ett rum (determinant) sitter (predikat) två barn (subjekt) vid ett bord, en ungdom (subjekt) tillsammans med en kvinna, mamman (predikat)? Mamman (subjekt) har precis rest sig upp (predikat) då det kommer (predikat) en herre (subjekt) in genom dörren. Han (subjekt) har blivit insläppt av 2 kvinnor (predikat) som fanns i rummet bredvid.	Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema Passivisering Rema	[Det PS]n S* - P *Det cop* – S S* - P
5 Fy! Det blir snart bråk. Det kommer att bli våldsamt. Det vet (predikat) alla inblandade (subjekt). Det (subjekt) har hänt förut (predikat). Kvinnan i dörren (subjekt) tittar oroligt (predikat) , damen i svart (subjekt) bävar (predikat). Vad har mannen gjort? Var har han varit? Jag tänker på alkohol. Behöver han pengar? Kommer han med anklagelser? Om vad? Varför har han makten – trots att han ser så nergången ut?	Presentering Rema x 4 Tema – Rema Tema – Rema Utbrytning? – Rema x 4 Utbrytning? Rema Utbrytning? Rema	[*Det cop* S]n [*Det cop* S] Det* - PS S* - P S* - P S* - P

6 En man (subjekt) leds in till herrskapsfrun (predikat). Har han (subjekt) kanske ett dystert besked eller glatt (predikat), det råder en förtätad stämning. Det finns både förväntan och skräck i deltagarnas blickar.	Passivisering Rema Tema – Rema Presentering Presentering	[SPref]n S* P *Det cop* - S
7 En högreståndsmiljö, en herrgård, där husan (subjekt) har öppnat dörren (predikat) och släppt in en vagabond (peredvizjnik?) (predikat) som (subjekt) är avvaktande och känner sig obekväm i vardagsrummet (predikat). Familjemedlemmarna (subjekt) ser nyfiket på honom (predikat) och dottern i huset (subjekt) betraktar honom med skrämd blick (predikat).	Presentering Rema Tema Rema Tema – Rema Tema – Rema Tema – Rema	[RefSP]n [Pref]n S* - P S* - P S* - P

Bilaga 2

I det följande presenteras beskrivningarnas inledande fraser.

Tabell 2 Berättelsernas inledande fraser.

Bild 1	
1 Молодая пара на отдыхе в парке.	1 Två unga föräldrar sitter på en bänk i en parkliknande miljö.
2 Картина художника второй половиы 1Х-го бека. Прекрасно закомпонованая сидящая молодая пара изображает сцену из жизни простого русского народе.	2 En musikant spelar dragspel i en park. Bredvid sitter en kvinna som ser ledsen ut.
3 В угрюмый осенний день молодая пара сидит на скамейке в парке. Картина художника второй половиы 1Х-го бека.	3 Ett trött medelålders par på en parkbänk. Troligtvis från början av 1900-talets Ryssland.
4 Осенний пейзаж. Молодая пара, в ожидании кибитки сидит на скамейке.	4 Ett medelålders par som sitter på en parkbänk.
5 Поздняя осень в промышленном городке в центральной полосе России . Выходной день. Парень с девушкой сидят на лавочке .	5 Par på bänk . Nedstämda. Fattiga ? Tänker - av någon anledning på Paris.
6 Изображены виды на осенний парк города 19 века. На лавочке у фонаря сидит пара представителей рабочего класса.	6 Två unga föräldrar sitter på en bänk i en parkliknande miljö.
7 На картине изображена сцена конца Х1Х века. Молодая пара городских ремесленников или фабричных рабочих сидит на скамье в городском саду.	7 En ung man och hans flickvän sitter på en bänk
Bild 2	
1 Старинной дом с заросшим садом. Хозяйка дома – пожилая зажиточная дама, которая привыкла к утренним прогулкам по саду.	1 Ser en dam och en äldre kvinna stödd på en käpp. Tror att de är på väg från huset. Det är ett äldre hus med stentrappa med flera trappsteg som leder in till en överbyggd entré.
2 В центре картины изображена усадьба, довольно заброшенная. Хозяйка, в сопровождении молодой девушки (возможно внучки прогуливается по аллее.	2 Ett vackert hus i en trädgård. Framför huset går en yngre kvinna i en vacker klänning och vid hennes sida går en äldre kvinna, svartklädd, med käpp.
3 На картине изображён ясный солнечный день, летний полдень. Две дамы вошли на прогулку.	3 En ung kvinna som går med sin farmor/mormor i en trädgård som sett sina glansdagar försvinna. Så även huset.

4 Деревенская усадьба, утопающая в летнем саду. Две дамы, молодая и пожилая, идут по тропинке .	4 En äldre gammal dam med käpp som är tillsammans med en kvinn som hon får stöttning av. De har gått ner från en stentrappa från ett äldre hus.
5 Знойный полдень в самый разгар лета. Помещичья усадьба центральной России. Молодая бедная компаньонка выводит на прогулку старую помещицу.	5 Äldre dam som envisas med att bo kvar i sitt hus – som hon inte längre orkar underhålla/sköta och inte har råd att anlita hjälp till.
6 Загородный дом летним днем с буйной растительностью. Пожилую даму, хозяйку дома, сопровождает молодая особа, возможно дочь.	6 En ung kvinna stöttar en äldre kvinna under en promenad i något som skulle kunna vara deras trädgård.
7 Дом с мезонином. Запущенная помещечья усадьба. Везде следы былой роскоши и наступающего упадка. Старая барыня (subjekt) направляется в сад, поддерживаемая молоденькой компаньёнкой.	7 En ung kvinna och hennes babusjka går på en trädgårdsgång i en grönskande omgivning.
Bild 3	
1 На картине изображен момент танца, веселья, встречи поколений.	1 Sitter en pojke och spelar på sitt bälgaspel. Ett litet barn, kanske i 5-årsåldern, dansar framför honom.
2 Мастерски выполненная картина? с изображением жизни простого народа, прекрасная динамика и светокомпозиция. Несмотря на удручающую бедность интерьера, чувствуешь радость за весело отплясывающего в компании детей старика.	2 Här ser det ut som farfar roar sig med barnbarnen. Farfar och den lille pojken dansar och den lite äldre pojken spelar dragspel. Miljön verkar vara en snickarbod.
3 Танец, весёлый задорный танец... И стар и мал рады танцевать. На картине изображён молодой парень, играющий на гармони (predikat).	3 Glädje behöver ingen rikedom. Tre generationer som vet hur man kan ha det trevligt ihop.
4 Музыкальная пауза. Маленькая танцовщица. За окном – весна. В деревенской мастерской маленькая девочка *лихо* выплясывает, а старший брат, подхватив гармонь, быстро подобрал мотив.	4 Tre personer befinner sig i en snickarbod. En pojke sitter på en arbetsbänk och spelar dragspel.
5 В столярной мастерской пауза в работе. Подмастерье – подросток отложил в сторону рубанок и взял в руки гармошку.	5 Kunde vara nära en örfil – men är nog en glad dans då dragspelaren ser så glad ut! Kanske morfar/farfar med barnbarn i ett snickeri.
6 Изображена изба 18-19 века с крестьянской семьей. Они танцуют и веселятся под звуки гармошки.	6 En timmerman och hans lärling eller son, spelar och dansar tillsammans med ett yngre barn. De är i hans verkstad.
7 Жанровая сцена из Жизни бедноты. Ребёнок танцует под гармошку. Дедушка тоже не смог усидеть, и весело притоптывает подбадривая внука. Везде жизнь!	7 En munter interiör. En pojke spelar dragspel och ett litet barn dansar och stampar takten medan gammelfarfar gör så gott han kan för att ansluta. Det hela utspelar sig i ett uthus, troligen en vedbod.

Bild 4	
1 Н картине изображен момент встречи, неожиданности, удивления . Есть радость, но есть и страх с разочарованием. Видно, что человек, который прерывает будни семьи , знаком сидящим в комнате.	1 Kommer en herre på besök, ser allvarlig ut. Han blir insläppt av jungfrun i familjen. Frun som är svartklädd reser sig, tror inte att hon är glad för besöket.
2 Безрадостная жанровая сцена картины имеет двух главных героев – мать и сына, вернувшегося с каторги. Это дворянская образованная семья с прислугой дворцовым людом.	2 I ett vardagsrum sitter en mor med sina tre barn. In stiger en man och modern reser sig.
3 На картине изображена сцена изумления в семье. Мать и трое детей просто застыли от удивления при виде мужчины, только что вошедшего в комнату.	3 Får mig att tänka på ”den förlorade sonen” eller den utfattige arrendatorn som inte kan betala arrendet. Endast kvinnor i rummet som också kan tyda på att det är i krigstider.
4 Неожиданный гость. Он зашёл, молодой человек в длинном пальто , и все обитатели комнаты оживились.	4 I ett rum sitter två barn vid ett bord, en ungdom tillsammans med en kvinna, mamman? Mamman har precis rest sig upp då det kommer en herre in genom dörren.
5 Начало двадцатого века в России, начало революционного движения. Старший сын вдовой обедневшей мелкой помещицы возвращается домой, отсидев в тюрьме свой срок.	5 Fy! Det blir snart bråk. Det kommer att bli våldsamt. Det vet alla inblandade. Det har hänt förut. Kvinnan i dörren tittar oroligt, damen i svart bävar. Vad har mannen gjort? Var har han varit?
6 Возвращение домой отца семейства, возможно из Сибирии, высланного, возможно по политическим соображеним властью.	6 En man leds in till herrskapsfrun. Har han kanske ett dystert besked eller glatt, det råder en förtätad stämning.
7 «Не ждали» ещё одна жанровая сцена из жизни разночинцев. Молодой человек, бывший студент вернулся домой из ссылки.	7 En högreståndsmiljö, en herrgård, där husan har öppnar dörren och släppt in en vagabond (peredvizjnik?) som är avvaktande och känner sig obekväm i vardagsrummet. Familjemedlemmarna ser nyfiket på honom

Bilaga 3

Dessa fyra bildmotiv användes i undersökningen. Bilderna är kopierade från utställningskatalogen vid utställningen Peredvizjniki på Nationalmuseum.

Vladimir Makovskij – På boulevarden

Vasilij Polenov – Farmors trädgård

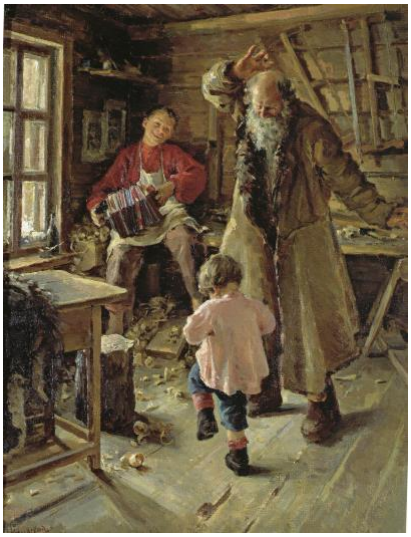

Antonina Rzjevskaja – Ett muntert avbrott

Ilja Repin – Den oväntade återkomsten